

Obsah:

Editorial	2
Společenská kronika	
Zpráva starosty	3
Přehled akcí krúžku	11
Plánované akce	16
Jubilanti	17
Folklórní svět opustil Karel Pavlišťík	18
Beránku náš	19
To všechno odnes' čas	21
Míro Nemeč	22
Oldřich Kilián	22
Martin Procházka	23
Krúžkozor putuje až do Švédska	25
Poděkování dárcům	25
Smutná zpráva	27
K inspiraci (aj poučení)	
Tradiční lidová kultura - výkladní skříň státu ?	28
Vzpomínka na A. Bartoše – Babiňáka	30
Čtrnáct barev Vánoc	31
Paměť země	35
Ze slováckých pověstí	38
Folklórní (i jiné) akce	
Krúžek slaví	41
110. narozeniny Slováckého krúžku	43
Soustředění v Nedvědicí	45
Amerikánský sen z pohledu dětí	46
Ohlasy a recenze	47
Vonica na besedě	50
Po roce zase ve Skleněnce	52
31.prosince 2018: Silvestrovský špacír	53
Děkuji organizátorům plesu	55
Slováček poprvé na plese	57
Praha nás přivítala s otevřenou náručí	58
Fašanková beseda	59
Chorvatsko	60
Fotoreportáž z akcí	63
Receptář	70

Editorial

Vážení a milí čtenáři,

Když jsem začal skládat střípky do právě vyšlého Krúžkozoru, myslel jsem si, že náš časopis bude mít kolem třiceti stránek. Opak je však pravdou. V krúžku se toho totiž tolik událo, že mi k pojmutí všeho nestačí ani dvakrát tolik stránek. Především to byly akce spojené se 110-ti letým výročím krúžku, ale i další krúžkové události. Je radost připomenout si zápal, se kterým vstupuje „do boje“ naše chasa, ale i chuť a vytrvalost těch odrostlejších při plnění poslání krúžku, jak to též krúžkový starosta připomíná ve své výroční zprávě. Nejvíce potěšující je však stále silnější spojení krúžku a Slováčku, ke kterému přispělo i pořádání společných akcí.

Tomu je podřízena i struktura tohoto čísla, ve kterém je věnován hlavní prostor folklórním akcím našeho spolku, ale nezbylo již tolik místa na rubriku „K inspiraci (aj poučení)“. Přesto zde jistě čtenář najde svou inspiraci a dozví se hodně zajímavých věcí.

To, že stránky Krúžkozoru jsou nabitě, je však především zásluha všech přispěvatelů, ať již se jedná o fotodokumentaci či o dodané články. Rád bych touto formou poděkoval nejenom redakci Krúžkozoru, ale všem jeho příznivcům, kteří se o naplnění časopisu postarali. Přitom je naší zásadou, že do obsahové stránky příspěvků nezasahujeme, i když s nimi nemusíme vždy souhlasit.

Bohužel se krúžku dotkly i ztráty, o kterých jsme museli pojednat ve společenské kronice. Ale takový je již život a je na nás, abychom pokračovali v naplnění poslání krúžku i za ty, kteří se na nás již dívají „tam shora“ z folklórního nebe.

Za redakci vám přeji příjemné chvíle při čtení našeho časopisu.

Mirek Dostál

*

Společenská kronika

Zpráva o činnosti Slováckého krúžku v Brně v roce 2018

Václav Štěpánek

Myslím, že není třeba nikomu připomínat, že Slovácký krúžek v Brně je nejstarším folklórním spolkem na Moravě, založeným již v roce 1908, a že krúžek tedy v loňském roce oslavil 110 let svého trvání. Cílem jeho činnosti byla a je podpora a udržování lidového umění Moravského Slovácka ve všech jeho podobách (hudba, tanec, zpěv, lidové zvyky aj.). Jeho zásadní náplní, podle paragrafu 2 stanov z roku 1939, je mj. „*udržovat tradice slováckého folklóru a československou vzájemnost*“, a to, podle paragrafu 3, mj. „*pravidelnými schůzkami členů, seznámením české, slovenské i zahraniční veřejnosti se slováckým národopisem a lidovou kulturou, pořádáním přednášek, sjezdů, výstav, sbírek, výletů, slavností, plesů, koncertů, divadelních představení a zábav, vydáváním a rozšiřováním knih, časopisů, obrazových a zvukových záznamů a jiných publikací atd.*“ Všechny tyto úkoly, které stanovili zakladatelé Slováckého krúžku, spolek dodnes vykonává a myslím si, že v roce 2018 je naplnil měrou vrchovatou. Pokusíme se to dokázat poukazáním na nejvýznamnější aktivity krúžku v loňském roce.

V roce 2018 uspořádal krúžek deset besed u cimbálu v sále MK klubu na Vlčké ulici 21. Běžné besedy u cimbálu se v loňském roce účastnilo cca 80 účastníků. Více účastníků ovšem chodilo na tematicky zaměřené besedy, některé byly navštíveny skutečně tak, že sál praskal ve švech: v únoru se uskutečnila beseda s XXIII. oharkovým šmakem (košť nakládaných okurek), v dubnu uspořádal krúžek besedu u cimbálu spojenou se XIV. koštěm ovocných pálenek, který byl bodovaný. Platících návštěvníků na něm bylo 120. Do koštu bylo dodáno 111 vzorků pálenek, z toho 39 slivovic, 21 meruňkovic, 14 jabkovic, 14 hruškovic

a 23 bližšie neurčených ostatných pálenek z Brněnska a z Moravského Slovácka. Laureátom výstavy sa stala hruškovice známeho „paličského čaroděje“ Miloty Macharáčka z Obřan, pro něhož to byl bohužel poslední úspěch v životě – nedlouho poté nešťastně zahynul... V říjnu, na krojované besedě u cimbálu, předváděl krúžek hody na Kyjovsku (XXXV. Havelské hody Slováckého krúžku v Brně), v listopadu se besedy u cimbálu zúčastnil jako host večera zlínský folklorní soubor Vonice 80. Senioři z Vonice tančili za velkého aplausu vyprodaného sálu tance z Kopanic s takovou vervou a precizností, že by jim to mohli závidět i samotní kopaničáři. V prosinci se pak uskutečnila vánoční beseda u cimbálu, při níž se snad poprvé stalo, že bylo na besedě zcela vyprodáno. Oba sbory a starosta jako zpěvák starobylých rorátů z 16. století se postarali o hodinový program. Ukazuje se ovšem, že takto dlouhé programy jsou pro besedy u cimbálu, zejména v sále, jehož druhá polovina je akusticky nepřilíš vyhovující, spíše kontraproduktivní. Pokud přilístě bude krúžek podobná vystoupení připravovat, pak bude nutno jednolitý blok rozdělit na několik částí.

Významnou akcí krúžkem pravidelně pořádanou je Slovácký ples. Loňský 68. ples, konaný 27. ledna 2018 v Kongresovém centru BVV, doprovázela dechová hudba Zlatulka z Podluží, cimbalová muzika Jožky Severina z Kostic s primášem Janem Blažkem a cimbalová muzika Slováckého krúžku s primášem Jožkou Pokorným, s předtančením vystoupil Starobřeclavský mužský sbor a chasa ze Staré Břeclavi a také krúžková chasa. V kongresovém centru bylo tentokráte méně přítomných, možná i z důvodu souběžně konaného a na Brněnsku stále populárnějšího Poleskavského plesu, ale krojovaní dokázali zaplnit při sóle celý hlavní sál a řekli bychom, že dlouho již nebyla na plese patrna taková pestrá přehlídka krojů. Přilijela také početná čtyřladvacetičlenná delegace pražského krúžku v čele s nestárnoucím šestaosmdesátiletým Karlem Medkem (viz *Vědomost. Zpravodaj Slováckého krúžku v Praze*, číslo 57, červen 2018, s. 28), nemohlo chybět ani dvacet Jundrováků, z větších skupin byla ještě tradičně přítomna chasa z Doubravníka a z České (v kyjovských krojích) a vzorově nastrojená chasa z Líšně. Poté již šlo zejména o páry z různých míst: z Velké Bíteše, Ždaru nad Sázavou, Těšova, Archlebova, Velkých Bílovic, z Luhačovického

Zálesí, Vnorov, Hovorán, Svatobořic-Mistřina či Uherského Brodu. Ples byl nakonec výdělečný, což je pro krúžek dobrá vizitka.

Kromě těchto pravidelně pořádaných akcí Slovácký krúžek také vystupoval při celé řadě příležitostí. Všechny akce připojujeme v přehledu v závěru této zprávy, nicméně na tomto místě považujeme za důležité zmínit přinejmenším vystoupení mužského sboru a taneční složky souboru na celobrněnském fašanku 13. února 2018 či tři vystoupení celého souboru na XXIX. MFF Brno včetně hodinového profilového představení v hlavním pořadu festivalu s názvem *Mladík, kterému je 110 let*, věnovaného 110 letům Slováckého krúžku v Brně. Pokud jde o vystoupení, kde byl Slovácký krúžek jako host, je nutno zmínit ještě účast taneční složky a muziky na 58. Kopaničářských slavnostech ve Starém Hrozenkově. Především však vystoupení mužského sboru, taneční složky a muziky na **73. Mezinárodním folklórním festivalu ve Strážnici**, kam krúžek vypravil i speciální vlak, což zaznamenala ve svém zpravodajství také ČT. Vystoupení se konalo v rámci hlavního programu strážnických slavností „**Síla tradice**“ na Bludníku, který byl věnován 100. výročí založení ČSR. Krúžek zde představoval právě tu „sílu tradice“ a všichni, kdo pořad viděli, a také jeho autorky, hodnotili vystoupení vysoko. Na přání autorek pořadu Lucie Uhlíkové a Martiny Pavlicové krúžek zařadil do svého bloku kyjovské skočné, protože to byl právě on, v jehož prostředí se během okupace začala skočná opravšovat a krúžkaři z regionu ji pak předávali zpětně na Kyjovsko. Důležité byly ve vystoupení i písně o Prešpurku, které měly symbolizovat provázanost Moravy a Slovenska. Jako nositel síly tradice nemohl krúžek, ovšem jen jeho malá část reprezentovaná „výběrem“ mužského sboru, chybět ani na Slavnostech bratrství Čechů a Slováků na Javořině, které byly věnovány 100. výročí založení republiky. Za dech beroucího vedra zde sbor vedený primášem Josefem Pokorným zpíval s přáteli z bratislavského a pražského krúžku a ze sboru z Kunovic.

Vrcholem činnosti Slováckého krúžku v Brně však byly v loňském roce dva zásadní koncerty. Prvním byl slavnostní koncert k 150. výročí úmrtí moravského buditele, teologa a sběratele moravských lidových písní P. Františka Sušila (1801–1868), který se uskutečnil 1. června 2018 od 19 hodin v brněnském Besedním domě. Koncert se

konal pod záštitou římskokatolického brněnského biskupa Mons. Vojtěcha Cikrleho, rektora Masarykovy univerzity Mikuláše Beka (oba byli na koncertě přítomni), tehdejšího primátora města Brna Petra Vokřála a hejtmana Jihomoravského kraje Bohumila Šimka. Na koncertu, nazvaném *Pocta P. Františku Sušilovi*, jenž měl podtitul *Večer k 150. výročí úmrtí významného moravského buditele a sběratele lidových písní*, zazněly pouze písně, vydané Františkem Sušilem v jeho definitivní sbírce *Moravské národní písně s nápěvy do textu vřazenými*. Bylo tak možno sledovat i posun, jaký lidová píseň na Moravě od vydání sbírky učinila. Některé písně ze Sušilovy sbírky zde zazněly nejspíše vůbec poprvé. Autoři pořadu, člen výboru a mužského sboru Libor Jan a starosta Václav Štěpánek, vlastně představili průřez celým Sušilovým velkolepým sběratelským dílem. Po muzikantské stránce se o pořad zasloužil zejména primáš Josef Pokorný, který nacvičil se sdruženými sbory ze Slováckého krúžku a ze Žatčan neznámé písně z Brněnska a také hrál s muzikou Kyjovjákům! Autoři pořadu sestavili také sličný programový sborník se seznamem účinkujících a s články o životě a sběratelském díle velkého Moravana.

Celá akce koncertu k 150. výročí úmrtí Františka Sušila byla velmi reprezentativní (nechyběl ani závěrečný raut) a v kontextu kulturních událostí v rámci Brna výjimečná. Koncert vyžadoval důkladnou přípravu: návštěvu účinkujících v regionech, generální zkoušku 19. května v Brně v MK Klubu na Vlhké ulici. Na koncertu účinkovalo 151 interpretů, kapacita Besedního domu, která činí 550 míst, byla vyprodána. Koncertu se zúčastnili mužský sbor z Lanžhota, muzika Matěje Kůrečky ze Starého Poddvorova, gajdošská muzika Jana Huňáře ze Staré Břeclavi, Hudecká muzika Luďka Běťáka, Muzika Líšňáci z Brna-Líšně, muzika Petra Mičky z Velké nad Veličkou, Kopaničářská muzika Jana Rapanta ze Starého Hrozenkova, mužský sbor ze Žatčan a mužský sbor Slováckého krúžku v Brně doplněný hosty, ženský sbor Slováckého krúžku v Brně, mužský sbor z Kyjova, Mužský sbor Starobřeclavjané, sólisté ze Ždánic, Kyjova, Brna-Komína a jednotliví sólisté i z dalších koutů Moravy (Lašsko, Valašsko).

Celý koncert, jenž sklídl dlouhé standing ovation, byl zaznamenán Českým rozhlasem, který jej odvysílal 6. července 2018, koncert

a jeho přípravy byly zdokumentovány v rámci televizního pořadu Folklorika. Z koncertu bylo díky nahrávce rozhlasu, jež byla pořízena za pomoci ozvučení, které krúžek zaplatil, připraveno CD a také videozáznam, jež pořídil Antonín Vrba. Koncert by se nevešel na jedno CD, proto se přistoupilo k vydání dvou CD v jednom obalu. Záznam koncertu musel být z pochopitelných důvodů studiově upraven, velký kus práce zde udělal hudební redaktor (a známý hornácký primáš) Petr Mička a mistr zvuku Michal Zelinka z rozhlasu. Pro pochopení sběratelské činnosti Františka Sušila, jeho metod sbírání a také toho, jak byly skladby na koncert vybrány, byla připravena k CD formou bookletu brožura, které kromě seznamu nahrávek a interpretů obsahuje článek autorské dvojice scénáristů a dramaturgů koncertu Václava Štěpánka a Libora Jana *O sběratelském díle P. Františka Sušila* a článek Václava Štěpánka *Jak P. František Sušil sbíral lidové písně*. Brožura má 24 stran. CD s brožurou tak bude trvalou památkou na mimořádný folklórní počín, který čestný člen krúžku Dušan Holý označil jako folklórní událost roku 2018. Na koncert vyšla recenze Jitky Matuszkové v časopise Národopisná revue 2/2018.

Dalším vrcholem činnosti Slováckého krúžku v roce 2018 bylo koncertní vystoupení *Amerikánský sen*, které se pro velký zájem muselo konat dvakrát, ve 14 a v 17 hodin 27. listopadu 2018 v KD Rubín na Makovského náměstí v Brně-Žabovřeskách. Byl to koncert věnovaný 110. výročí založení Slováckého krúžku v Brně. Program byl sestaven tak, že představil všechny složky Slováckého krúžku včetně dětského Slováčku, dohromady účinkovalo 110 aktivních i bývalých členů našeho spolku. To i v rámci celé Moravy těžko snese srovnání. Autorem programu byl ing. Jiří Skála, dřívější přední tanečník Slováckého krúžku, dnes jeden z vedoucích Slováčku. *Amerikánský sen* představil dva příběhy, příběh Pavla Horváta, prapředka autora pořadu, a jeho rodiny, muže, rolníka, jenž musel z rodné Skalice vyjet za prací do USA, a zakladatele Slováckého krúžku Štefana Janšáka. Dva příběhy, rodinný a krúžkařský, které začaly před více než sto lety, se nakonec protnulý právě ve Slováckém krúžku, jenž je organismem žijícím ze zkušeností, osudů, emocí a vášní mnoha generací hudců, tanečníků a zpěváků, pro

něž jsou písně, tance, kroj a lidové zvyky a obyčeje základem jejich bytí.

Oba koncerty, jimž předcházela ještě generálka, byly zatěžkávací zkouškou zejména pro muziku, která byla v permanenci téměř sedm hodin, nicméně povedly se a dočkaly se bouřlivých ovací ve stoje. Po večerním koncertu proběhla do jedné hodiny beseda u cimbálu s hosty jak z Bratislavy a Prahy, tak i s bývalými členy souboru a se starými krúžkaři a vůbec s brněnskou veřejností. Celkově se na koncertu a besedě u cimbálu vystříдалo kolem 700 účastníků. Také tento koncert pochopitelně vyžadoval generální zkoušku, tentokrát v rekreačním středisku v Nedvědicích, doplnění krojových součástí krúžku, propagační aktivity... Pro návštěvníky koncertů byl vydán v nákladu 300 kusů programový sborník, zásluhou Martiny Nakládalové krúžek také nechal zhotovit pamětní vinné sklenky na stopce s logem Slováckého krúžku a datem jeho založení.

Krúžek dlouhodobě spolupracuje s Českým rozhlasem Brno, besedy u cimbálu jsou zásluhou Lenky Pekařové pravidelně v rozhlase inzerovány. Dne 1. 6. 2018 v pořadu Rozhovor VVV hovořil starosta krúžku 20 minut o koncertu k 150. výročí úmrtí Františka Sušila s redaktorem Borkem Kapitančíkem, 24. listopadu Václav Štěpánek a Zdeněk Fajbus v rozhovoru s redaktorkou Kamilou Peřestou připomněli 110. výročí založení krúžku a nejnověji 2. února Zdeněk Fajbus v rozhovoru se stejnou redaktorkou připomněl tradici slováckých plesů a pozval na 69. slovácký ples. Na konci roku 2017, 18. prosince, v pořadu Na moravskou notu představil starosta folklórní oblast Brněnska a hovořil s Petrem Mičkou o knize *Dějiny Brna*, věnované předměstským obcím. Neméně úspěšně spolupracuje krúžek také s Českou televizí, zejména s pořadem Folkorika – v letošním roce se podílel na pořadu *Pocta Františku Sušilovi* s premiérou 23. 6. 2018, jež natočila Monika Rychlíková a v němž byly zachyceny přípravy na koncert k 150. výročí úmrtí P. Františka Sušila, samotný koncert a také v něm starosta popsal život a sběratelské dílo F. Sušila. V roce 2017 to byl díl *Krvavá brána Moravy* s premiérou 18. 11., jež taktéž natočila Monika Rychlíková, kde starosta provázal dějinami tatarských, tureckých a kuruckých vpádů na Moravu. Vrcholem televizní spolupráce měla být

v loňském roce účast cimbálové muziky, mužského a ženského sboru a chasy Slováckého krúžku v hodinovém živém vysílání pořadu ostravské TV Noe „*U nás aneb od cimbálu*“, jež ovšem nezvládnutou moderací autorky pořadu a neukázněností diskutujících odborníků, kteří přetahovali vyhrazený čas, nakonec přes všechnu snahu nevyzněl tak, jak měl, a některé složky bohužel nemohly předvést vše, co měly připraveno.

Slovácký krúžek v Brně se pravidelně setkává a konzultuje svoji činnost s bratrskými krúžky z Prahy (založen v roce 1896) a z Bratislavy (založen v roce 1925). Pravidelná setkání krúžků jsou vždy významnou společenskou akcí v místě konání. Loňské setkání v režii bratislavského krúžku (250 účastníků) se uskutečnilo v Modre. Zájezd do Modry připravila Zdena Kristová.

Své aktivity popisuje krúžek v časopise Krúžkozor, jehož byla v loňském roce vydána tři čísla. Koincencí se stalo, že 110. číslo Krúžkozoru vyšlo právě k 110. výročí krúžku a bylo i velmi obsáhlé. Všechny akce, které zde pouze stručně zmiňujeme, jsou v Krúžkozorech popsány daleko zevrubněji a barvitěji. Za pravidelné vycházení časopisu je nutno poděkovat Mirku Dostálovi, který čísla nejen připravuje, ale také uhání autory... Do budoucna bychom se ale měli zamyslet nad tím, zda by si časopis již nezasloužil profesionální zlom tak, jak jej mají např. ve své Vědomosti naši pražští přátelé.

Krúžek je také stálým partnerem Moravského zemského muzea. Logicky: nejstarší muzejní organizace na Moravě a nejstarší spolek... Slovácký krúžek vede své internetovské stránky (www.kruzek.cz), o něž se stará primáš Josef Pokorný, má vlastní knihovnu a archiv s dokumenty sahajícími až k jeho počátkům, který spravuje Zdena Kristová. Jeho sbírka slováckých krojů, často i více než sto let starých, je významnou etnografickou muzeální kolekcí.

Součástí Slováckého krúžku je také dětský soubor Slováček, jež sdružuje 150 dětí od předškolního věku až do 16 let. Slováček uspořádal také celou řadu vystoupení, a to i zahraničních! Jeho akce zde nemůžeme přiblížit podrobně, činíme tak pouze v přehledu níže.

V loňském roce ovšem krúžek nesklízel jen úspěchy. Bohužel se mu nevyhnuly ani smutné události. Přišel totiž hned o tři své čestné

členy. Osmého srpna odešla ve věku nedožitých 60 let **Hana Macháčková**, aktivní členka Slováckého krúžku od roku 1978, bývalá vedoucí taneční složky, krojová hospodářka, členka výboru, organizátorka lyžařských zájezdů krúžku... Na její poslední cestě 17. 8. v Mělčanech ji vyprovázelo na 150 členů a příznivců krúžku, z toho bylo 60 krojovaných účastníků. Jménem všech přítomných se se zesnulou rozloučil starosta Václav Štěpánek. Devátého října zemřela ve věku 91 let **Bohunka Pavlíková**, dobrá duše krúžku, členka a zapisovatelka výboru, aktivní spolupracovnice při plesových přípravách. Se zesnulou se na počátku hodové besedy dne 17. 10. 2018, rozloučil jménem všech přítomných místostarosta Zdeněk Fajbus. Nedlouho po Bohunce, 21. října, zemřel ve věku 104 let **Oldřich Krejčí**, nestor Slováckého krúžku. Byl stárkem krúžku ve válečných letech, krúžkovým činitelem v létech 1939 až 1955 a jedním z těch, kdo obnovoval na Kyjovsku skočnou. Jménem Slováckého krúžku v Brně pronesl na jeho pohřbu proslov starosta Václav Štěpánek. Společně s ním krúžek zastupovali primáš muziky Josef Pokorný a členové mužského sboru Miroslav Hebron a Jaroslav Homola.

Krúžek byl také v loňském roce znovu zaregistrován u krajského soudu v Brně pod spisovou značkou L 496, jak to požadoval nový zákon. V tomto registru jsou zveřejněny zápisy z valné hromady, vyúčtování krúžku za poslední čtyři roky a také pozměněné stanovy. Každý rok se do registru přidávají zápisy z valných hromad, vyúčtování a také případné změny, které valná hromada provede.

Na závěr snad jen tolik. Krúžek v posledních letech prodělává velký vzestup, viditelný zejména v prostředí chasy. Za činnost v loňském roce by se nemusel stydět leckterý profesionální soubor. Navíc, což např. obdivoval nový majitel sálů Kongresového centra, kde míváme plesy, všichni tuto činnost, která pro některé znamená možná i více než půl úvazku, vykonávají zdarma, dávajíce ji na „oltář krúžku“. Važme si toho, že jsme takový spolek, a snažme se v něm žít bez rozbrojů a bez sektářských praktik, které někdy, zejména ve složkách mimo chasu, dokáží způsobit, že odradí nové zájemce. To bychom nikdy neměli připustit.

Přehled akcí Slováckého krúžku v Brně a Slováčku v roce 2018

17. 1. Beseda u cimbálu spojená s valnou hromadou Slováckého krúžku

25. 1. † zemřel člen súdné stolice pan ing. **Ivan Daniel** ve věku nedožitých 73 let. Dlouholetý příznivec krúžku, jehož syn Jan i dcera Jitka byli platnými členy taneční skupiny složky Slováckého krúžku. Jitka je v současnosti vedoucí dětského souboru Slováček.

27. 1. **68. Slovácký ples** v Brně - Pisárkách v kongresovém centru. Hrál dechová hudba Zlatůlka z Podluží, cimbálová muzika Jožky Severina z Kostic s primášem Janem Blažkem a cimbálová muzika Slováckého krúžku s primášem Jožkou Pokorným.

12. 2. Fašanková beseda. Členové mužského sboru předvedli fašankové tance – podšable ze Strání a chasa taneční složky „komenské skakúnky“.

13. 2. Tradiční účast zpěváků (podšable) a taneční složky (komenští skakúni) na městském fašanku v Brně.

21. 2. Beseda u cimbálu spojená s XXIII. tradičním oharkovým šmakem. Dodáno k hodnocení bylo 24 vzorků.

24. 3. Početná účast členů taneční skupiny na 62. Moravském plese v Praze.

3.–4. 3. Nácvikové soustředění 22 členů taneční skupiny v domanínské Orlovně, kterou zajistila Barbora Pohanková.

8. 4. Mužský sbor vystupoval na setkání mužských sborů ve Svatoborčicích-Mistříně.

12. 4. Slováček vystupoval v Brně-Jundrově na přehlídce *Jundrovská vonička* – jedná se o přehlídku brněnských dětských souborů za účasti pořádající mateřské školy.

13. 4–15. 4. Víkendová návštěva tří členů taneční složky v Banja Luce. Jejich průvodce byl absolvent brněnské FF MU Pavel Cihlár, který v Bosně vyučuje češtinu.

18. 4. Beseda s XIV. koštem slivovice a jiných pálenek. Platících návštěvníků bylo 120. Do koštu bylo dodáno 111 vzorků pálenek. Z toho bylo 39 slivovic, 21 meruňkovic, 14 jabkovic, 14 hruškovic a 23 blíže neurčených ostatních pálenek.

29. 4. Početně silně zastoupená taneční složka a muzika jako jediné folklorní těleso od 14.00 do 18.00 bavila brněnské občany v rámci oslav Mezinárodního dne tance.

6. 5. Účast ženského sboru na tradičním Černovickém koštu pálenek.

8. 5. Proběhlo tradiční májové putování některých členů mužského a ženského sboru krúžku Dunajovickými kopci.

16. 5. Beseda spojená s II. tradičním vítáním krúžkových občánek. Čestného diplomu se dostalo Matěji Nakládalovi (2015), Ondřeji Kováříkovi (2016), Julince Tauchmanové (2016), Ondřeji Kubínovi (2016), Matěji Ondřeji Dadokovi (2016), Markétce Vylamové (2017), Rozárce Zablatzké (2017) a Barunce Tauchmanové (2018).

19. 5. Generálka na koncert k 150. výročí úmrtí Františka Sušila v MK klubu na Vlhké ulici v Brně. Natáčení pořadu Folklorika.

29. 5. Slováček předvedl koncertní vystoupení všech svých složek pro rodiče v klubu na Vlhké. Účastnily se všechny věkové skupiny souboru včetně cimbálové muziky a muzičky.

29. 5. Slováček – vystoupení 3 párů a cimbálové muziky na konferenci etnografů v Moravském zemském muzeu. Jednalo se o ukázky tanců ze Strání a Kopanic a samostatné vystoupení cimbálové muziky, která účastníkům konference hrála k poslechu.

1. 6. Pocta P. Františku Sušilovi – více než dvouhodinový folklorní pořad Slováckého krúžku a jeho hostů z mnoha regionů Moravy. Celkem 151 účinkujícím aplaudovalo téměř 500 platících diváků. Autory programu byli starosta krúžku doc. PhDr. Václav Štěpánek, Ph.D., a člen výboru prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D.

9.–10. 6. Účast Slováckého krúžku na tradičním setkání bratrských krúžků z Prahy, Brna a Bratislavy ve slovenské Modre, organizovaném bratislavským krúžkem.

9. 6. Slováček se účastnil přehlídky Ondrášova valaška v Rožnově p. R. V rámci třídního festivalu pořádaného Folklórním sdružením Jánošík přijal Slováček pozvánku na účast v dětském pořadu spolu se soubory Jánošíček, Ondrášek a rožnovským Malým Radhoštěm.

22. 6. – 25. 6. Slováček se účastnil festivalu v polském městě Kraków (čes. Krakov). Jednalo se o čtyřdenní zájezd s vystoupením na přehlídce tří souborů z Chorvatska a souboru z Maďarska. Všechn další volný čas byl vyplněn návštěvou pamětihodností v Krakově – zámek Wawel, Muzeum pod rynkem, bazilika sv. Stanislava a Václava, Kościuszkova mohyla na vrchu svaté Bronislavy. V okolí to byly solné doly ve Wieliczce, městečko Pszczyna a Radiostacja Gliwicka.

23. 6. Vystoupení mužského sboru, taneční složky a muziky na **73. Mezinárodním folklórním festivalu ve Strážnici**. Vystoupení se konalo v rámci hlavního programu strážnických slavností *Síla tradice* na Bludníku, který byl věnován 100. výročí založení ČSR. Na koncert byl zásluhou chasy vypraven Folklórní expres, který návštěvníky a krúžkaře z Brna přivezl v pátek 22. a odvezl v neděli 24. června.

14. 7. Účast taneční složky a muziky na 58. kopaničářských slavnostech ve Starém Hrozenkově.

29. 7. Vystoupení mužského sboru na Setkání Čechů a Slováků na Velké Javořině, které bylo věnováno 100. výročí založení republiky.

8. 8. † zemřela **Hana Macháčková** ve věku nedožitých 60 let, aktivní a čestná členka Slováckého krúžku od roku 1978. Na její poslední cestě 17. 8. v Mělčanech ji vyprovázelo na 150 členů a příznivců SK, z toho bylo 60 krojovaných účastníků. Jménem všech přítomných se zesnulou rozloučil starosta Slováckého krúžku Václav Štěpánek.

11. 8.–19. 8. Slováček – taneční a pobytové soustředění v Rekreačním středisku Myslivna v Nedvědicích – prázdninový týden byl využit k přípravě nových tanečních pásem pro XXIX. MFF Brno. Pro děti je každoročně připravena i oddechová část spojená s táborovými hrami, koupáním a sportováním.

30. 8.–2. 9. Účast muziky a všech složek dospělých členů Slováckého krúžku na XXIX. MFF Brno. Hlavní pořad festivalu byl věnován 110. výročí založení Slováckého krúžku v Brně.

1. 9. Slováček – vystoupení na XXIX. MFF Brno, především v druhém dětském pořadu, který probíhal na pódiu na náměstí Svobody. Pro deštivé počasí nebyl uskutečněn průvod městem. Místo něho proběhla volná taneční zábava ve vstupním prostoru brněnské radnice.

14. 9. Mužský sbor vystupoval na předhodkách v Lanžhotě.

19. 9. Krojovaná první beseda u cimbálu po prázdninové pauze.

23. 9. Slováček – zájezd do Buchlovic s vystoupením na místních dožínkách se uskutečnil na pozvání souboru Děcka z Buchlovic. Ze Slováčku se zúčastnily tři skupiny a cimbálová muzika s tanečním pásmem Skočná, Husy, Ševci a pásmem tance Veselská. Děti stačily navštívit také regionální muzeum.

26. 9. Vystoupení čtyř tanečních párů a muziky v brněnském Semilasu.

9. 10. † zemřela **Bohunka Pavlíková** ve věku 91 let, dlouholetá čestná členka, členka výboru krúžku, aktivní spolupracovnice při plesových přípravách. Se zesnulou se na počátku hodové besedy dne 17. 10. 2018 rozloučil jménem všech přítomných místostarosta krúžku Zdeněk Fajbus

11. 10. V televizním živém vysílání ostravské TV Noe v programu *U Nás aneb od cimbálu* vystoupila ve čtyřicetiminutovém okénku cimbálová muzika, mužský a ženský sbor a taneční chasa Slováckého krúžku.

17. 10. S početnou návštěvností proběhly XXXV. Havelské hody na besedě Slováckého krúžku.

21.10. † zemřel **Oldřich Krejčí**, nestor Slováckého krúžku, ve věku 104 let, významný čestný člen krúžku. Byl stárkem krúžku ve válečných letech a krúžkovým činitelem v letech 1939 až 1955. Jménem Slováckého krúžku v Brně pronesl na jeho pohřbu proslov starosta krúžku Václav Štěpánek. Společně s ním krúžek zastupoval primáš muziky ing. Josef Pokorný a členové mužského sboru Miroslav Hebron a Jaroslav Homola.

9.–10. 11. Slováček – vystoupení cimbálové muziky na „Svatomartinské huse“ v Lukovanech – muzika zahrála k poslechu hostům společně

s kapelou Neříkáme, jejíž členkou je bývalá vedoucí cimbálové muziky Kateřina Fridrichovská.

11. 11. Slováček – vystoupení mladších dětí s pásmem Hádanky a s výukou tanců v pořadu Děti dětem v KD Charbulova 3 za účasti rodičů. Na oplátku se děti naučily tance souboru Skřivánek, který rovněž předvedl svůj program.

16.–18. 11. Slováček – soustředění v rekreačním středisku Myslivna v Nedvědicích a společná generálka se souborem Slováckého krúžku na koncert k 110. výročí a nácvik programu na mikulášskou besídku pro rodiče.

21. 11. Beseda u cimbálu, které se recipročně zúčastnil jako host večera zlínský folklorní soubor Vonica 80. Senioři z Vonice tančili za velkého aplausu vyprodaného sálu tance z Kopanic.

24. 11. Koncertní vystoupení *Amerikánský sen* ve 14 a 17 hodin **ke 110. výročí Slováckého krúžku** v Kulturním domě Rubín na Markovského náměstí v Brně-Žabovřeskách. Na programu se podílely všechny složky Slováckého krúžku a ze Slováčku tři starší skupiny dětí. Autorem programu byl ing. Jiří Skála, dřívější přední tanečník Slováckého krúžku. Pro návštěvníky koncertů byl vydán v nákladu 300 ks obsáhlý programový katalog. Taktéž byly zhotoveny pamětní vinné sklenky na stopce s logem Slováckého krúžku a datem jeho založení. Po večerním koncertu proběhla do jedné hodiny beseda u cimbálu s hosty jak z Bratislavy a Prahy, tak i s bývalými členy souboru a brněnskou veřejností.

1. 12. † zemřela Mgr. **Danuše Andrlová**, členka krúžku a velice obětavá korepetitorka, jež doprovázela v sedmdesátých a osmdesátých letech nácviky dětí vzniklého Slováčku. Ještě po přesunu nácviků taneční složky na Charbulovu ulici koncem minulého století hrávala doprovody k rozvíčkám.

9. 12. Uskutečnilo se tradiční adventní zpívání ženského sboru v galerii Skleněnka v Březině u Tišnova.

12. 12. Slováček – mikulášská – souborové vystoupení pro rodiče se uskutečnilo v KD Rubín. Děti předvedly rodičům, co se nového během

roku naučily, a také svá starší nejvíce oblíbená pásma. Na besedu se dostavil sv. Mikuláš se dvěma anděly.

19. 12. Vánoční beseda na Vlhké ulici č. 21 v MK klubu, která byla zcela vyprodána. Oba sbory a starosta jako zpěvák starobylých rorátů se postarali o hodinový program. Vystaven byl také krúžkový Betlém, který má v současnosti 280 figurek.

Přehled připravil Zdeněk Fajbus

Plánované akce

Výjezd krúžkového souboru a reprezentace města Brna na festival v Žitomiru na Ukrajině (srpen 2019)?;

Účast na akcích pořádaných ve městě Brně (Mezinárodní den tance, Mezinárodní folklorní festival), vystoupení při vernisážích Moravského zemského muzea a na městských slavnostech;

4.5.2019 účast Mužského sboru a CM krúžku na předhodovém zpívání v Moravanech u Kyjova.

Účast na dalších dohodnutých akcích (folklorní přehlídky, hody v obcích Moravského Slovácka a Brněnska, vystoupení mužského a ženského sboru Slováckého krúžku ap.) podle požadavků pořadatelů;

Setkání krúžků ve Znojmě-Louce v režii pražského Slováckého krúžku
15. 6. 2019;

Pořádání série folklorních tanečních chasou, říjen–listopad 2019;

Plán besed u cimbálu od března 2019 do konce roku (všechny v Klubu MK, Vlhká 21 vždy třetí středu v měsíci):

15.5.2019 s plánovaným vystoupením hostů z Moravského Slovácka

19.6.2019

18.9.2019

16.10.2019 s hodovými zvyky

20.11.2019 s plánovaným vystoupením hostů

18.12.2019 s vánočním programem

Začátky besed jsou v 19.00 hod

Na všechny akce Slováckého krůžku v Brně vás srdečně zveme! Termíny konání dalších akcí nejsou ke dni uzávěrky známy a budou, jakož i případné změny či upřesnění již zveřejněných akcí, zveřejněny na stránkách Krůžku: <http://www.kruzek.cz>

Jubilanti (duben 2019 – říjen 2019)

<i>měsíc</i>	<i>oslavenec</i>	<i>věk</i>
duben		
	MUDr. Hana Dostálová	60
	RNDr. Marcela Linhartová	70
	Ing. Václav Muselík	70
květen	Božena Rosenbergová	70
červen	Hana Hladilová	75
	Zdeňka Veselá	80
červenec	Pavla D' Ambrosová	70
	Josef Kučera	90
	doc. PhDr. Václav Štěpánek, Ph.D.	60
září	Dagmar Juránková	75
	Zdeňka Kristová	75
	RNDr. Václav Linhart	70
	Zdeňek Výmola	80
říjen	Marta Hebronová	60

Blahopřejeme !

Folklórní svět opustil Karel Pavlišťík

Hana Dostálová

V prosinci minulého roku, právě během cesty našeho ženského pěveckého sboru (a dvou zpěváků) do galerie Skleněnka na vystoupení, jsem se od Zdeny Kristové dozvěděla smutnou novinu o úmrtí doktora Karla Pavlišťíka, významného folkloristy, etnografa a čestného člověka, kterého nezlomila ani komunistická vláda, činící mu během jeho života četná příkoří.

Doktor Pavlišťík se narodil 12. března 1931 v Uherském Brodě. Studoval na obchodní akademii v Uherském Hradišti, kde maturoval r. 1951. Na této škole se též seznámil s další budoucí významnou osobností folklóru Moravského Slovácka, a to Janem Miroslavem Kristem. Jejich vzájemné přátelství přetrvalo roky až do smrti J. M. Krista v r. 2007.

V letech následujících po maturitě se pan Karel Pavlišťík stal programovým tajemníkem MFF Strážnice, jako lektor pomáhal začínajícím folklórním souborům na Slovácku. Profesionálně též tančil v Armádním uměleckém souboru. V letech 1956 – 1960 studoval externě etnografii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. (Aspiranturu mohl dokončit až v r. 1990.) V roce 1962 nastoupil do Oblastního muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně, odkud byl r. 1970 v období normalizace vyhozen.

V následujících letech pracoval v JZD Lukov jako betonář, skladový dělník, strojník, čistič kanalizačních stok apod. I v této pro něj nelehké době se věnoval práci pro rozličné folklórní soubory. Spolupracoval se soubory Kašava, Olšava z Uherského Brodu, valašskou Rusavou, Světlovanem z Bojkovic, Rozmarýnem z Uherského Brodu.

R. 1985 společně s dlouholetým přítelem Janem Miroslavem Kristem stál za znovuoobnovením soutěže o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku během strážnických slavností, spolu s panem Kristem byl členem poroty, následně pak členem poroty seniorů.

Usilovné snažení doktora Pavlišťíka, J. M. Krista i dalších dvou etnografů Jana Blahůška a Jitky Matuszkové bylo korunováno významným počinem – zapsáním slováckého verbuňku na seznam UNESCO

jakožto mistrovského díla ústního a nemateriálního kulturního dědictví lidstva, a to r. 2005.

Díky osobnímu přátelství dr. Pavlišťíka s Jiřím Hanzelkou a Miroslavem Zikmundem věnovali cestovatelé v roce 1995 rozsáhlý fond písemností, fotografií, negativů, filmů a suvenýrů ze svých cest Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně. S Jiřím Hanzelkou a Miroslavem Zikmundem také vytvořil ve zlínském muzeu stálou expozici nazvanou S inženýry Hanzelkou a Zikmundem pěti světadíly. Roku 1998 pak doktor Pavlišťík založil Klub H+Z a do r. 2017 byl jeho předsedou.

Pan doktor Pavlišťík se i v posledních letech aktivně zajímal o dění ve Slováckém krúžku v Brně, zprostředkovaném též pravidelným zasíláním časopisu Krúžkozor. Opakovaně nacházel povzbudivá slova pro naši činnost a vzpomínal též na zemřelého kamaráda J. M. Krista. (Blíže viz rozhovor s dr. Pavlišťíkem, Krúžkozor 2017.)

Smrtí doktora Pavlišťíka ztrácí folklórní svět významnou osobnost. Jeho dílo však má své pokračovatele a bude žít nadále, stejně jako vzpomínka na tohoto velkého muže.

Čest jeho památce!

„Beránku náš, copak děláš?“

Jana Hůsková

Tato otázka je ovšem pouze řečnická. Ti, kteří našeho bývalého primáše znali, vědí, že už nějaký čas kouká shora a sem tam se patrně nestačí divit, co se v krúžku děje.

Leč na jubily se má pamatovat, i na ty, kteří už nejsou mezi námi. Zmíněný Jan Beránek by se 31. 1. 2019 dožil parádních osmdesáti let. Určitě by toto číslo okomentoval po svém a zcela jistě ne zrovna slušně. Náš dlouholetý primáš byl samorost, ale muzikant od Pánaboha. Když zpíval, uměl písničku podat s citem, pokud se hraní týká, bylo to ještě lepší. Repertoár měl nejen „od Aše po Šariš,“ ale zahrál kdekomu, na přání nebo jen tak. Třeba v Mariánkách lázeňským hostům, ať byli z Maďarska, Ruska nebo odjinud, ale i kuchařkám a personálu. Jeho obliba ruské tvorby byla obecně známá. Stejně tak byl Honza pověstný coby neskutečný vypravěč vtípů, které se stoupající hladinkou v krvi

(nebo ohlasem u posluchačů) nabíraly na razanci, takže se někdy červenalaly i stěny místnosti, ve které se sedělo!

Vzpomínat se má hlavně v dobrém, že ano. Za sebe můžu dát k dobru pár drobností, které se vážou k ženskému sboru.

První vzpomínka je na cestu vlakem do tehdejší Jugoslávie. Se sestrou Evou jsme se jako ještě čerstvé členky ženského sboru nepíchly v kupé s ostatními zpěvačkami. Zasedly jsme tedy vedle s muzikanty a Jardou Loskotem, tehdejším doprovodem z Klubu železničářů. Už za hodinu jsme nemohly! Smíchy jsme brečely a bolelo nás kdeco, protože hlavně Honza a Jarda se s vtipy předháněli. Další z pánů jen sem tam přiložili pod kotel. Ta cesta byla pro nás kamenem přímo prubířským, ukázala, čeho všeho se lze v tomto společenství dočkat.

Jan Beránek foto: archiv Krúžkozoru

Druhá vzpomínka je na Beránka paličáka: část ženského sboru se jistě pamatuje na vystoupení na Svobodáku, kdy díky špatné domluvě s Justýnou nezačala muzika úvodní přehrávku. Honza stál s houslemi pod paží a jen se tlemil (to tehdy nešlo nazvat jinak!). My jsme se potily na pódiu a některé syčely na šéfovou, ať začneme samy... taky to tak zhruba po minutě dopadlo, ale byla zatraceně dlouhá! Druhou sloku i další písně už muzika sjela s námi.

Třetí příhoda se týká vystoupení v Popůvkách. Honza už nějakou dobu pauzíroval, zlobily ho hlavně nohy. Pepa tehdy nemohl a Beránek souhlasil s tím, že se akce zúčastní. Program si prošel, konstatoval, že všechno zná, a tím to skončilo. Když nám zahrál jedno z čísel drsně vysoko, jen jsme vykulily oči! Muzika si dala opáčko, ale

opět špatně... teprve třetí pokus vyšel k obecné spokojenosti. Diváci měli možná dojem, že po tomto entrée už nás neuvidí, ale když jsme pak nastoupily s pásmem danajů a capella, napravily jsme si reputaci beze zbytku. Závěr této akce byl nakonec úsměvný. Když do šatny vešel kdosi s novinou, že se máme odebrat k lehké večeři, Yvona Janošiková reagovala bleskem: „My na večeři nejdemo. My dnes sežereme Beránka!“

Poslední vzpomínání je svázáno s nekonečnými cestami na zájezdy. Když už to všem lezlo na mozek, nastal ten pravý čas k blbnutí. Honza s naší bývalou šefovou Justýnou tahali na světlo boží písňe kramářské, budovatelské i častušky. V daný moment jsme proti tomu nic neměli, naopak. Kdysi se v autobuse dokonce ozvalo, že by se dala napsat disertační práce na téma: „Vliv horka na vzpomínky z dětství.“ Došlo totiž i na recitaci J.V.Sládka. Škoda, že dnes už se nic podobného neděje. Možná málo jezdíme, možná jsme zestárli a už není chuť ani odvaha do něčeho se pustit bez ohledu na to, jestli se to pro náš věk hodí nebo ne. Ti dva nic neřešili. Třeba si právě teď notují u vína někde v nebeském sklepe a svatý Petr se může smíchy potřhat. Tak alespoň symbolicky zvedněme sklenku i my...

To všechno odnes' čas

Dne 3. listopadu by se dožil 100 let Miloslav Pavlík, životní druh Bohunky Pavlíkové. Miloš, jak jsme jej znali, byl dlouholetý zapálený krúžkař, který nemohl chybět na žádné krúžkařské akci. Na besedách rád rozšířil kruh zpěváků před muzikou s nezbytnou kořovačkou v ruce. Jeho koníčkem byla drobná malířská tvorba. Obrázky především s motivy verbujících šohajů, které maloval na různých předmětech denního používání, jsou milou ukázkou neškoleného lidového umění.

MD

Miro Nemeč už jenom ve vzpomínkách

Miro Nemeč byl dlouholetým členem SK Bratislava, který na setkáních krúžků mnohé z nás počastoval douškem páleného. O jeho odchodu jsme se dozvěděli z e-mailu od našich slovenských přátel:

Milí kamaráti.

Prinášam Vám smutnú správu. Dnes, 2.3.2019, odišiel do krúžkarskeho neba Mirko Nemeč vo veku 87 rokov. Viac zatiaľ neviem, len toľko, že posledná rozlúčka bude v Bratislave. Všetci sme ho veľmi dobre poznali ako srdečného, veselého a obetavého kamaráta, tanečníka, speváka, ale aj milovníka básní a recitácie. Bude nám chýbať. Posledný raz sme sa s ním na krúžku stretli v septembri 2018. Posledné verejné vystúpenie bolo na jeho milovanej Javorine na konci júla 2018, kde sme si spolu zaspievali s kamarátkami z Kunovic, Brna a Prahy. Odpočívaj v pokoji, Mirečku!

Vlado Čulen

Oldřich Kilián (1932 Mirovice, okr. Písek – 2018 Brno)

V loňském prosinci zemřel doc. Ing. Oldřich Kilián, CSc., profesí pedagog (absolvent gymnázia v Písku, Pěchotního učiliště v Lipníku nad Bečvou a Vojenské akademie v Brně), pro příznivce folklóru nepřehlédnutelný člen hned několika brněnských folklórních souborů. Po otci zdědil hudební nadání, na housle pak hrál v Celoakademickém souboru (1955–1960), spoluzakládal Brněnské gajdoše, hrál ve Valašském krúžku, v Dúbravěnce nebo v Akademické cimbálové muzice Morava. Asi nejdéle působil jako primáš cimbálové muziky Pořana, kde „odchoval“ 75 muzikantů z řad vysokoškolských studentů. Číslo je přesné – Oldřich vedl podrobné záznamy ve své

kronice a na tomto základě pak mohl napsat a vlastním nákladem vydat obsáhlou autobiografii.

V Pořaně byl Oldřich spolehlivým mostem, který překlenul ne jedno složitější období v historii souboru a jeho muziky. A v paměti těch, se kterými se na své dlouhé folklórní pouti setkal, zůstane zapsán i jako vtipný společník.

Helena Beránková

Martin Procházka

Na jaře loňského roku nacvičoval náš sbor spolu se sborem z Troubska písně Brněnska k 150. výročí narození P. Sušila. Tehdy k nám začal chodit nenápadný zpěvák Martin Procházka. Martin byl od počátku velmi zapálený do slováckého folklóru a já osobně jsem si jej oblíbil pro jeho srdečnou povahu. Bohužel jeho zdravotní stav mu již na podzim nedovoloval zapojit se plně do sboru a s omluvou se vzdal další práce v našem spolku, aniž jsme jej stihli dostatečně poznat. Jeho velikost jsem plně docenil až in memoriam z článku na facebooku, který si dovoluji v Krůžkozoru předložit.

Dostal jsem zprávu, že v noci do folklórního nebe odešel dlouholetý vedoucí národopisného souboru Podskalák z Troubska, Martin Procházka. V září 2017 mě k němu přivedlo bádání o vystoupení, taktéž zesnulého, dudáka Ing. Otakara Pokorného, CSc., na Národopisných slavnostech v Troubsku 1. 6. 1986. Měl jsem s ním dvě schůzky na Kamechách, kde žil poté, co s rodinou přišli

Martin Procházka v září 2018 foto: K. Paulíková

o rodný selský dům v Troubsku - litoval předmětů, co v něm museli nechat novým majitelům. Půjčil mně nebo daroval několik materiálů k folklornímu hnutí 80. let (národopisným slavnostem v Troubsku, přehlídkám Brněnsko tančí a zpívá, aj.) - donutilo ho to vytvořit soupisy krabic s nimi, které mně vytiskl. Přijal moje pozvání na seminář Brněnsko tančí a zpívá, kde s ještě staršími paními zavzpomínali na mladší léta. V prosinci 2017 jsem dal kontakt na něj doc. PhDr. Václavu Štěpánkovi, Ph.D. - spolupracovali v 80. letech na národopisných slavnostech v Troubsku. Před rokem byl M. Procházka na Folklorním plesu v Troubsku, stoupl si doprostřed kola, které sme króžili o pauze cimbálky a s PhDr. Kovářů tančil v páru moravskou besedu - předminulý víkend jsme na zážitek vzpomínali na Poleskavském plesu s dalším participantem v této nezapomenutelné koloně a tam mě zároveň dostihla zpráva o Martinově pokročilé nemoci. V. Štěpánek jej opravdu zkontaktoval a 1. 6. vystoupili se spojenými mužskými sbory v brněnském Besedním domě k výročí 150 let od úmrtí Františka Sušila. O měsíc později 8. 7. odmítl účast na besedě u CM Kyničan v Tuřanech, protože se díval na Tour de France. Zval jsem jej na Svatováclavské hody do Tišnova - nedorazil, ale zavezl jsem jej 21. 10. na Staré hody do Střelice. V batohu měl s sebou vlastnoručně vyrobený klapač a řehtačku (na přiložené fotce) a už dříve mně ukazoval koledu k velikonočnímu hrkání, kterou obdržel od Ing. Oktaviána Dlapky. Velmi si přál, aby se velikonoční hrkání chlapců v Troubsku obnovilo. Dalším materiálem byl výsledek jeho opětovného procházení Ústředního hřbitova, kde hledal a našel místo posledního odpočinku PhDr. Miroslavy Ludvíkové, CSc., (viz přiložené fotografie) která neměla partnera ani děti a o jejíž hrob se nikdo nestará. 24. 10. mně poslal e-mail: "Zjistil jsem v terénu velkou zajímavost. V Žebětíně se nechodilo hrkat po dědině, ale měli ve věži velký hrkač a poledne aj klekání na ňom „Hrkal“ kostelník, či ministranti. Už mám rozjednané, že partia ministrantů Troubské farnosti se se mnou do toho pustí, pan farář souhlasí a je jen otázka času, kdy se to vrátí do folklóru. Dík za vše a Člověčenstvu zdar !!!" To byla zároveň moje poslední pozemská interakce s ním.

Mám ještě několik SMS ve starém mobilu a zápisky z rozhovorů, ale to důležité jsem snad vystihl. Nebýt tohoto muže, jistě by dnes

kultura v Troubsku nebyla tam, kde je dnes. Říkával, že potřebuje vydržet ještě tak 7 let, aby stihl vše, co potřebuje. Leč člověk miní a Pán Bůh mění. Odpočívej v pokoji.

6. února 2019, Jan Blažek

Krúžkozor putuje až do Švédska

Vyjímáme z e-mailu, který dorazil do redakce 27.11.2018:

Dobrý den...!

Jsem sestra dr. Jury Holáskova ze Sedlece a ráda bych Vám poděkovala za bratra, kterému zasiláte Krúžkozor. Jurovi časopis zasiláme do Švédska a má z něho velkou radost. Jeho zdravotní stav už mu totiž nedovoluje, aby mohl v Sedleci žít sám - jako doposud. Už víc jak dva roky žije opět ve Švédsku. ...

.... Přeji Vám příjemné podzimní dny i nastávající adventní čas.

Marie Straková

Pozn. redakce.: MUDr. Jiří Holásek, narozen v Sedlci, folklórista, malíř, muzikant a zpěvák, je čestným členem krúžku. Od r. 1968 žil v emigraci ve Švédsku, po r. 1989 se vrátil na svou milovanou Moravu, nyní žije opět ve Švédsku. Pojednání o J. Holáskovi naleznete v Krúžkozorech č.90 a č.99.

Poděkování dárcům do tomboly

Chtěla bych touto cestou poděkovat všem, kteří přispěli svým darem do tomboly letošního 69. Slováckého plesu a podíleli se tak na finančním i celkovém úspěchu tohoto krásného večera. Mohu Vás ujistit, že výherci byli cenami potěšeni a tombola byla bohatá a krásná.

Jmenovitě do tomboly přispěli: Slovácký krúžek v Brně, Slováček, Tadeáš Pavlík, Martina Nakládalová, Václav Štěpánek, Jitka Martínková, OR-NEXT spol. s r.o., AWL Napajedla, Pavlína Sedláčková, Josef Kučera, Romana Michalíková, Agrikol Uherský Brod, www.moje-potreby.cz, Klášterní vinárna, manželé Kučerovi, manželé Muselíkovi, Jana Húsková, Jiří Macháček, Lucie Ryšavá,

Nakladatelství HOST, Josef Pokorný, Veronika Smítková, Veronika Divišová, Šárka Prokešová, Veronika Písaříková, Deichmann, Romana Ningerová, Marta Ningerová, Josef Dokoupil, Matěj Tesař, Zdeněk Fajbus, Miloslav Benda, Vojtěch Zejda, Muzejní spolek Velkobíteška, Jiří Kotásek, manželé D'Ambrosovi, Zdena Kristová, manželé Brešovi, Štěpán Foral, Vojtěch Janský, Vítězslav Janský, videocz.cz, Adam Blahák, Zdeněk Janáček, Moravské zemské muzeum, Eliška Kroulíková, Lékárna Svitava, Lubomír Zálešák, Marie Charuzová, Miroslav Hebron, Jana Poláková, Blažena Šmídová, Marta Pazourková, Pavla Pazourková, Hana Dostálová, Božena Rosenbergová, Yvona Janošiková, Jana Poláková, Kapo oděvy-Jinošov, Jan Tolar, Miroslav Dostál, Alois Vala, Jan Coufal, František Severin, Nové Vinařství, Eliška Malíková, manželé Malíkovi, XXXLutz, Jaroslav Homola, Povodí Moravy, Miroslav Vymazal, Martin Janů, Kateřina Železníková, Marcela Linharová, Soubor písní a tanců Olšava, manželé Vylamovi, Ivoš Pteterka, Chasa Slováckého krúžku, Roman Krejčí, Révokaz, rodina Veselých, manželé Štemplovi.

foto P. D'Ambros

Elišce Malíkové bych chtěla poděkovat za technické zajištění losů a chasa za jejich přípravu, následný prodej na plese a služby v rámci zajištění hlídání a výdeje tomboly. Děkuji také Vojtovi Zejdovi za odvoz cen. Zvláštní poděkování patří Barče Pohankové, Lence Pekařové, Jiřímu Kotáskovi a Martině Nakládalové za okulahodící naaranžování cen.

Ještě jednou děkuji Vám všem za nemalý podíl na krásném a úspěšném večeru. Díky Vám mohli být hosté s výhrami více než spokojeni. Kdo nevyhrál, nemusí být smutný, jelikož bude mít štěstí v lásce po celý rok, a na příštím krásně zakulaceném 70. plese může zkusit své štěstí v tombole znovu.

Martina Nakládalová

Smutná zpráva

5. dubna se mi k uchu (i oku prostřednictvím mailu) donesla smutná zpráva o úmrtí člena Slováckého krúžku Bratislava a Skaličanů Viliama Kollárociho. Velmi mě zamrzelo odchod tohoto kamaráda. Spolu s Mirkem jsme s ním i jeho milou ženou Marienkou strávili mnohé krásné chvíle na plesech v Praze, v Brně i na pravidelných setkáních spřátelených Slováckých krúžků Prahy, Brna a Bratislavy.

Milý Vilo, zůstaneš s námi dál v našich vzpomínkách, které nám nikdo nevezme.

Hana Dostálová

Tak jsme je znali. Vilo se svou ženou Majkou

foto dodal Vladimír Čulen

K inspiraci (aj poučení)

Výstava: Tradiční lidová kultura – výkladní skříň státu?

Místo: Ditrichštejnský palác, Valochův sál

Termín: 18. 10. 2018 – 30. 5. 2019

Kurátorka: Hana Dvořáková

*Pohled do expozice výstavy
foto dodala Dr. Dvořáková*

abstraktní pojmy jako „vlast“, „národ“ byly s jejich pomocí zpředmětněny, převedeny do hmatatelné tj. uchopitelné podoby.

V průběhu času však můžeme pozorovat proměnu v jejich vnímání. 1) Romantický přístup k projevům tradiční lidové kultury

Dějiny jsou prezentovány symboly, přičemž se určité předměty staly významovými nositeli naší osobní a v širším záběru i národní identity. V okruhu těchto předmětů narážíme znovu a znovu na trojrozměrné doklady zdánlivě dávno vyhaslé venkovské kultury. Některé projevy tradiční lidové kultury s důrazem na oděv či architekturu byly díky jasnému poselství, které je v nich obsaženo, dokonce povýšeny na národní symboly. Nabízí se otázka: proč? Odpověď je zdánlivě jednoduchá: protože tyto projevy - především pak tradiční lidový oděv, hudba, architektura - jsou snadno pochopitelné nejen v rámci vlastního státu, ale i za jeho hranicemi. I pro nezasvěcené vysílají jasnou informaci: tento děj se odehrává v Čechách, na Moravě atd. Abs-

převládal až do konce 18. století a kroj byl při festivitech šlechty prezentován v jedné řadě s orientálními kostýmy v podobě zdobného exotika. 2) V dobách zápasů o svou existenci se česká společnost pomocí projevů tradiční kultury vymezovala oproti německému okolí, a ty tak začaly plnit funkci politickou. V této roli se nejčastěji se setkáváme s tradičním lidovým oděvem, jehož zjevná a na první pohled patrná odlišnost jej předurčila do role oficiálního reprezentanta národa s platností do dnešních dnů. 3) V následujícím období formování národních států, tj. po r.1918, si tyto projevy podržely roli uznávaného národního symbolu s převahou funkce reprezentační. Snad nejvyššího „uznání“ se tradiční kultuře dostalo, když se motiv lidového oděvu objevil na prvních platidlech mladého státu. Grafika inspirovaná kroji z Kyjovska, středního Slovenska, Plzeňska, Hornácka (?) nenechávala nikoho na pochybách, že se jedná o ceniny nově vzniklé republiky.

Po dobu trvání II. světové války došlo k novému vzednutí zájmu o lidovou kulturu. V reakci na německou okupaci byly akcentovány prvky domácí tradiční kultury, což přineslo opětovnou renesanci svérázu. Ikona svérázového oděvu - vyšíváná etamínová blůza Isabela - byla českými ženami nošena jako výraz protestu proti německému dirndlu.

V období 50. - 60. let 20. století lze sledovat přímý dopad kulturní politiky státu do revitalizace folklóru. Projevy tradice se staly součástí tematického zásobníku oficiálního umění, neboť se jednalo o „kulturu vytrysklou z lidu a pro lid“. V dobových „karikaturách“ lidových písní byla tvrdá kolektivizace venkova prezentována jako selanka, kterou brzdí pouze několik zpátečníků.

Skutečnost, že i nyní považují organizátoři akcí ať na mezinárodní či národní úrovni za potřebné začlenit do oficiálního ceremoniálu postavy oblečené v krojích, dokazuje, že toto poselství neztratilo nic ze své platnosti. Snímky děvčat v kyjovských krojích asistujících při mezinárodních závodech např. Grand Prix Brno stejně jako snímky ze soutěží Miss World, na nichž je promenáda v oděvu typickém pro dotýčnou zemi součástí oficiálního programu, tento stav potvrzují. Starý příběh se opakuje v novém balení.

Na tomto půdorysu je postavena výstava *Tradiční kultura – výkladní skříň státu?*, kterou připravil Etnografický ústav Moravského zemského muzea a kterou můžete až do 30.5.2019 shlédnout v Dietrichsteinském paláci na Zelném trhu. Výstava je doplněna doprovodným programem sestaveným z filmů odrážejících jednotlivé fáze vztahu společnosti a tradiční kultury: U svatého Antoníčka (1933), Zítra se bude tančit všude (1952), Moravská Hellas (1963), Žert (1968).

Vzpomínka na Antonína Bartoše-Babiňáka

Jan Třetina

V prosinci uplynulo 20 let od jeho úmrtí. Na jeho působení v krúžku před válkou si byl schopen vzpomenout jen loni zesnulý O. Krejčí, dochovaly se však vzpomínky od Z. Sušila v brožurce k 85. výročí krúžku a ve Fajově Storočence. K bližšímu seznámení s jeho osudy za války doporučuji knihu Clay Eva volá Londýn od R. Kunce. V Mahenově knihovně je možné si ji vypůjčit ze skladu. Po válce jsem byl Bartošovým blízkým sousedem v Lanžhotě. Jeho obliba jako velitele parašutistického výsadku Clay Eva v r. 1944 a po válce jako poslance Národní sociální strany se projevila i ve volbách v r. 1946. Jeho strana získala přes tisíc hlasů, dvakrát více než získali druzí lidovci před komunisty a demokraty. Pamatuji si, jak vždy o hodech při příchodu Bartoše s manželkou pod máju mu zahrála Juráčková dechovka z Týnce pochod a on se uvedl několika ciframi verbuňku.

Byl proti ovlivňování policie komunisty, a tak se na něj po únoru 1948 zaměřila okamžitě StB. V Hodoníně byl zadržen, ale podařilo se mu uniknout a navštívil nás v Lanžhotě. Když se mu prý podařilo za války prostřílet gestapem ve Tvrdonicích, tak se nenechá chytit ani StB. Protože měl obavy, zda jeho dům není již střežený, požádal nás, abychom to zjistili a nějak uvědomili manželku, ať s dítětem odjede nejbližším vlakem do Břeclavi. Ujala se toho moje matka a odešla na hřbitov, který sousedil s Bartošovou zahradou. Podařilo se jí to vyřídit a zanedlouho jsme viděli, jak manželka spěchá se synkem v náručí kolem našeho domu a vinohradu chodníčkem k nádraží. Vyhnula se tak

vesnici a nemusela odpovídat na zvědavé dotazy místních tetek. V Břeclavi pak byla viděna, jak u nádraží nasedá do diplomatického vozu. Zde opravím nepřesnost ve vzpomínce Z. Sušila, který uvádí, že Bartoš převedl přes hranice manželku s dětmi! Přejechal manželce se synkem asi díky svým stykům dovedl zařídit, ale sám volil přechod přes Slovensko, kde byl méně znám. Svým odchodem se tak vyhnul neblahému osudu poslanecké kolegyně M. Horákové. Dramatičtější situaci však měl při přechodu v Rakousku přes sovětskou okupační zónu, kde manželka ve vánici padala a mimo pomoci manželce nesl na zádech synka.

V roce 1990 nás Bartoš navštívil a poděkoval matce za pomoc při útěku manželky. Zmínil se, že bude opět vydána kniha Clay Eva volá Londýn s dovětkem, a chtěl vědět, zda se má v něm zmínit o matčině pomoci při útěku manželky. V současné době je až úsměvná její odpověď „Rači to tam Tondo nedávaj, co kdyby sa to zas obrátilo“. V jejím myšlení se to dá pochopit, když od Rakouska-Uherska byla svědkem tolika politických převratů. Po Bartošově smrti několikrát o hodech navštívil Lanžhot jeho syn, také Antonín. Když byl u nás i se svým bratrancem Johny Šestákem, synem letce L. Šestáka (kapitán letadla 311. perutě RAF), bratrem Bartošovy ženy, dobíral si můj bratr oba bratrance, že jsou odkojeni našimi kravami. Bartošová se svou anglickou švagrovou si k nám totiž chodily každý den pro mléko pro svá batolata.

Pozn.: Koho zajímá emigrantská a exulantská literatura, tomu doporučuji knihu od Leopolda Rozbořila Z emigrace do exilu. Je v ní též menší zmínka o Bartošovi.

Čtrnáct barev Vánoc

Letos 31. ledna se v Dietrichsteinském paláci v Brně konalo představení knihy PhDr. Jany Polákové, Ph.D. Čtrnáct barev Vánoc. Na slavnosti byly přiblíženy zvyky národnostních menšin na Moravě předvedením vietnamských národních tanců a tradičního oblečení v podání Sdružení vietnamských dětí, krájení slavnostního novoročního pečiva vasilopity Lyceem Řekyň v ČR, zástupce Svazu Maďarů přečetl úryvek z před-stavované knihy a vše ozdobil náš krúžkový ženský sbor zpěvem mariánských legend. Při této příležitosti si dovoluji vyzpěvem

mariánských legend. Při této příležitosti si dovolím vyzdvihnout krásný a bezchybný přednes těchto písní v podání celého sboru. Představení knihy bylo též uvedeno v ČT 2 v pořadu Sousedé dne 15. 3.

Kniha, která je výsledkem dlouhodobého etnografického výzkumu dr. Polákové, popisuje a shrnuje ve čtrnácti kapitolách vánoční zvyky a způsob trávení a oslav Vánoc u čtrnácti národnostních menšin žijících na Moravě. Dr. Poláková je etnografka tělem i duší, je jednou z opor Etnografického ústavu Moravského zemského muzea v Brně, ale též aktivní členkou našeho Slováckého krůžku (je členkou ženského sboru a od letošního roku též jeho organizační vedoucí a členkou výboru krůžku).

foto: Filip Fojtík, MZM

Oslovil jsem Janu Polákovou, k níž chovám přátelský vztah plný úcty, několika otázkami v krátkém interview pro náš občasník.

Jani, do rukou se nám dostala krásná kniha Čtrnáct barev Vánoc s podtitulkem Jiný obraz svátků očima etnologa. Řekni mi, co Tě přivedlo k napsání této více než 500 stránkové odborné publikace.

Vzpomínám si, že už jako malá holka jsem listovala v atlase a různých knihách o exotickém prostředí – nejdřív Vrázovi, později i Stinglovi. Když jsem nastupovala na studia, hlásila jsem se na obor národopis, na jejich konci to už byla evropská etnologie. Etnologie je věda o všech národech i různých jiných skupinách, např. náboženských. Nakonec jsem zjistila, že za exotikou není třeba jezdit až tak daleko. Stačí romské osady na Slovensku a člověk se ocitne v jiném čase i světě. Celou dobu svého profesního působení jsem se zabývala hlavně menšinami, takže je to vlastně takové logické vyústění dvacetiletého působení v etnografickém, etnologickém a muzejním prostředí.

Loni se krůžek účastnil projektu 150 let P. Sušila. Co se od oné doby změnilo ve způsobu práce etnologa a jakým způsobem vlastně pracuje novodobý etnolog – sběratel při výzkumu ve srovnání s podobnými etnografickými legendami?

S lehkou nadsázkou lze říct, že etnologie (dříve nazývaná v souvislosti se studiem vlastní kultury etnografie) vždycky je a bude o práci s živým a neživým materiálem. Živý – to jsou lidé, možnost je poslouchat, ptát se a dozvídat se jejich osobní osudy a názory. Neživý můžou představovat archivní prameny, ale i záznamy a práce našich předchůdců. Dříve i dnes nesmí scházet láska k oboru. Co si budeme vykládat, práce v muzeu není žádné výdělečné terno. Oproti dřívějšímu jsme vybaveni technikou, díky níž máme spoustu hodnotných dokladů. Stále je co dokumentovat, protože dokud budou obyčejní lidé, budou mít své radosti i smutky, zábavu i snahu o vlastní identifikaci s kulturními jevy. Naši předkové nebyli tak zatíženi administrativně jako my. Je to někdy k naší škodě, ale na druhou stranu, když dnes najdete nějakou podstatnou informaci bez základních údajů kdo, kdy a kde ji řekl, nedá se s ní pracovat.

Zajímalo by mě, jaký význam má dodržování či udržování tradic a zvyků, myslím tím nejenom vánočních, pro národnostní menšiny, ale též pro rozvoj majoritní společnosti a uvědomění si sama sebe.

Vždyť Ty sis už vlastně odpověděl. ☺ Pro příslušníky menšin je to spojení s minulostí, možná i rodinou, která je daleko, vlastní vymezení se. Vzájemné obohacení a ovlivnění – to nejsou jen řeči. Díky výzkumu každoročně krájím s Řeky už zmíněnou vasilopitu a říkám si, že letos už bych mohla tu minci pro štěstí, která je v ní zapečená, najít. Až při rozhovorech jsem si uvědomila, jak výjimečné je naše titěrné cukroví, jak závazné připadá cizincům naše vánoční menu, jak je uchvacuje počet a různorodost koled. Věřil bys, že dokonce i množství pohádek v televizi je určitá naše zvláštnost?

Při výzkumu jsi oslovila 80 respondentů, z nichž jsi vybrala z důvodu objemu vždy dva pro každou oslovenou skupinu. Víím, že pro každého osloveného je nejdůležitější právě ten jeho. Přesto se Tě zeptám. Který z popsanych zvyků se Ti jeví jako nejzajímavější a proč?

I když to tak určitě nemají všichni, potkala jsem Srby, kteří stále dodržují symboliku dubové větve trhané na první svátek vánoční. Představuje sílu, neustálý přírodní koloběh a v některých rodinách nahrazuje náš jehličnan. A také jejich polazník, osoba, která jako první

Ženský sbor spolu s vietnamskými dětmi při vernisáži knihy v Ditrichštejnském paláci při křestu knihy

foto: Filip Fojtík, MZM

v tento svátek vstupuje do domu, zvěstuje narození Krista a přináší zdraví, bohatství a úrodu. Jedné rodině tuto postavu vytváří se vši obřadností syn českých sousedů. Takže vlastně Čech převzal jiný kulturní prvek a je jeho přímým účastníkem. Etnologovo srdce se tetelí...

Nyní k moravským Vánocům. Jak hodnotíš prožívání Vánoc a udržování zvyků u majoritní společnosti ve srovnání s popsány národnostními skupinami?

Pro některé respondenty byly Vánoce výsostně propojené s vírou – kdo není věřící, nemá Vánoce. Takže pro ně byla překvapením ta masovost. Například vietnamští katolíci mohli až tady narození Ježíše plně prožít. Naopak pro pravoslavné se z hlavního svátku jejich domoviny stal u nás všední den a jeho prožití si museli uzpůsobit každodenním povinností. Je to tak půl na půl – někdo se nechal ovlivnit a prožívá svátky zcela občansky, jiný pouze ty „svoje“, různá je důležitost dárků či jídla. Ale pro všechny jde o svátky spojené s rodinným prostředím a pohodou.

Poslední otázka se týká Tvého vztahu s naším Slováckým krůžkem. Co Tě přivedlo právě do řad krůžku, co Ti krůžek dává a co od něj očekáváš?

Ne co, ale kdo. Za svoje propojení s krůžkem vděčím Ženi Rosenbergové z ženského sboru. Známe se už dlouho, někde jsme se potkaly a najednou mi říká: „Nemáme moc druhých hlasů, nechceš chodit zpívat?“ Kdysi jsem tancovala a zpívala v Lučině, v kyjovských krojích, a závistivě jsem koukala po Horňáčkách, které si mohly sednout. Tak se mi to konečně splnilo! Ale vážně – jsem nesmírně ráda, že můžu trávit čas s tak skvělými lidmi. Je to nabíječící. A od krůžku očekávám, že mě tak bude nabíjet až do konce mého života.

Jani, nezbyvá mi než popřát Tvé knize vše nejlepší k jejímu narození, Tobě mnoho radosti, entuziazmu a úspěchů nejenom v další práci, ale v celém životě. Děkuji za rozhovor.

Rozhovor připravil Mirek Dostál

Paměť země

Kulatá výročí významných brněnských institucí

Libor Jan

V letošním roce si několik významných brněnských či lépe řečeno moravských institucí připomíná kulatá výročí. Jde o Moravský zemský archiv, Matici moravskou, Časopis Matice moravské, Archiv města Brna a sborník Brno v minulosti a dnes, Historický ústav a Ústav pomocných věd a archivnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

V roce 1836 byl z iniciativy Aloise Vojtěcha Šembery zřízen fond pro vydávání českých knih na Moravě s názvem Matička moravská, nikoli bez inspirace ze srbské Vojvodiny, kde byla roku 1824 založena Maticе srbská (slovo „maticе“ znamená v srbštině včelí úl s královnou). Matičku měla vystřídat v roce 1848 založená Jednota moravská, nepovedlo se jí však uvést v život. Dne 17. dubna 1849 se v Brně sešli vlastenci v počtu přibližně sedmdesáti (přítomen byl i Karel Havlíček, který o události referoval v Národních novinách) a založili Národní jednotu moravskou sv. Cyrila a Metuda. Ta byla úředně schválena po mnohých peripetích 1. listopadu 1849. Starostou

byl zvolen František Matouš Klácel, jednatel A. V. Šembera a pokladníkem Alois Pražák. Mezi zakladateli byli krom uvedených Egbert Belcredi, Petr Chlumecký, Jan Ohéral, augustinián Tomáš Bratránek, Jan Helcelet, Bedřich Sylva-Taroucca, z Čech pak F. Palacký, K. Havlíček, František Brauner či J. E. Purkyně. Po vydání nového společovacího zákona 31. prosince 1851, který podstatně přitvrdil, hrozilo splynutí jednoty s Maticí českou, případně její zrušení. Nakonec přijalo valné shromáždění Národní jednoty 1. března 1853 nový název Matice moravská, což nabylo po oficiálním schválení nových stanov platnosti od 18. ledna 1854. Matice se zpočátku věnovala různým vědeckým oborům, historii, moravské vlastivědě, etnografii, filologii i dalším oborům, aby se posléze na přelomu 19. a 20. století vyprofilovala jako odborný spolek se zásadním důrazem na historii. Matice tedy slaví v letošním roce 170. výročí.

Od ledna 1869 začala Matice vydávat nové periodikum, které neslo název Časopis Matice moravské; vůdčími osobnostmi zde byli Vincenc Brandl a František Bartoš, mj. sběratel lidových písní. Po krizi v letech 1883 až 1890 se ČMM, jak se název časopisu zkracuje, od roku 1891 vydává pravidelně, v současnosti dvě čísla ročně s přibližným rozsahem kolem 500 stran. ČMM, který je dnes specializován na historickou vědu, tak letos oslavuje 150 let od svého založení.

Moravský zemský archiv byl v podstatě založen v roce 1839. Tohoto roku totiž císař Ferdinand V. schválil usnesení moravského zemského sněmu – povšimněte si, v tomto čase habsburské monarchie měla Morava svůj zemský sněm – o založení zemského archivu, jehož vedoucím (zemským archivářem) byl jmenován Antonín Boček, rodák z Bystřice nad Pernštejnem, který vykonal mnoho dobrého, ale také zatížil moravské dějiny řadou falz, která si vymýšlel, aby mohl dokazovat svoje hypotézy. Protože začal vydávat moravský diplomatář (sbírku středověkých listin), neměl problém falza včlenit mezi pravé kusy. Jeho falzátorskou činnost zjišťovali někteří historikové již na přelomu 19. a 20. století (Vincenc Brandl, Berthold Bretholz), komplexně potom věc zpracovali Jindřich Šebánek a Sáša Dušková před a po 2. světové válce.

K dalšímu rozvoji a proměně archivu došlo po roce 1855, kdy byl ředitelem jmenován Petr rytíř Chlumecký a zemským archivářem Josef Chytil. Krom Bočkovy sbírky originálů i opisů důležitých dokumentů začal archiv nyní přebírat archivní soubory zemských orgánů i úřadů, následně pak fondy klášterů zrušených za Josefa II., archivy některých měst, a získal také dvě soukromé sbírky, Cerroniho a Promberovu. Na Chytilovu práci navázal na počátku 20. století zemský archivář Berthold Bretholz. Pro archiv získal celé patro v nově postaveném zemském domě (Žerotínova 3/5), předtím archiv sídlil na České 7 a úplně na počátku v místodržitelském paláci (bývalý klášter augustiniánů u sv. Tomáše). V roce 1931 se do zemského archivu dostal mimořádně cenný soubor zemských desk, který je dnes zapsán mezi národní kulturní památky. Počet archiválií neustále narůstal a archiv musel využívat vzdálené depozity. Po roce 1989 se začalo jednat o výstavbě nové moderní budovy. Po několikaletém vyjednávání se nakonec v roce 2005 přikročilo k výstavbě nové budovy na rozhraní katastrů Bohunic a Nového Lískovce, která byla dokončena v roce 2007 a do roku 2009 sem byly svezeny materiály ze vzdálených depozitářů. Moravský zemský archiv tedy letos oslavuje 180 let svého trvání.

Druhý z brněnských archivů, Archiv města Brna, byl vlastně formálně založen v roce 1929, kdy se prvním městským archivářem stal Jaroslav Dřimal, archiv ale navazoval na sbírku městských listin, účtů a právních knih, která vznikala již od středověku, vlastně od založení města ve 30. letech 13. století. Je v něm tedy uloženo i velké privilegium krále Václava I. z roku 1343, kterým se vlastně městu udělují některé výsady, ale též základ městského práva, kterým se pak Brno řídilo a stalo se vzorem (odvolací stolicí) mnoha malých měst a městeček na jižní Moravě. Brněnské právo patřilo do skupiny jihoněmeckých městských práv.

V Archivu města Brna se nacházejí některé velice hodnotné soubory, jedním z nich je sbírka středověkých rukopisů kostela sv. Jakuba, knihovna hraběte Antonína Bedřicha Mitrovského, sbírka fotografií, které pořídil fotograf a člen obecní rady Josef Kunzfeld na samém počátku 20. století před asanací některých starobylých částí města, které tehdy byly odstraněny, např. královské kaple P. Marie na

dnešním Dominikánském nám. (dříve Rybný trh). Po dlouhou dobu archiv sídlil na Nové radnici, tam ale zůstalo nyní jen oddělení starých listin a rukopisů, archiv jako takový působí v adaptované budově v Černovicích. Oslavuje tak v letošním roce 90 let od svého institucionálního novodobého založení.

V tomto roce také slaví Masarykova univerzita a s ní též Historický ústav Filozofické fakulty (100 let) a Ústav pomocných věd a archivnictví (zavedení archivního studia jako samostatného oboru v roce 1949). Uvedené instituce se proto dohodly zorganizovat ve dnech 6.-8. listopadu třídní konferenci s názvem Paměť země, kde by o minulosti, přítomnosti, ale i budoucnosti uvedených institucí hovořili naši přední odborníci.

Ze Slováckých pověstí

Vrch Turecko

V hlubokých javořinských hvozdech bloudilo mladé děvče s uzlíčkem na zádech. Byla to Julka Starých, která se vracela domů ze služby. Celý den chodila kolem dokola, cestu nenašla, a když soumrak už padal mezi stromy, usedla do trávy, aby si na chvílku odpočala. Probudila se nad ránem a zdálo se jí, že slyší dupot koní. Vstala, a sotva si stačila porovnat sukni, byli tu uherští vojáci. Velel jim švarný kapitán. „Dobré ráno, krasavice, probudili jsme tě?“ „Jdu ze služby, z daleka. Nemohla jsem najít cestu ven z lesa, tak jsem tu přenocovala. Dobrý pane, ukážete mi cestu z lesa?“ „Ukážu, ale,“ odmlčel se kapitán, „neradím ti chodit do doliny. Všude jsou Turci, loupí a drancují a berou s sebou lidi násilím, aby jim sloužili. Neměla bys teď jít dál. Jak se jmenuješ?“ „Julka.“ „Pojď sloužit ke mně, Julka. Nebudeš robit těžko, a až půjdeš ze služby, odměním se ti jako pán,“ sliboval kapitán.

Julka zaplakala, že neuvidí svoji mamičku a tatíčka, ale přesto šla s vojáky. Sloužila v táboře půl roku, neměla se zle, protože kapitán byl hodný člověk, ale Julce se tak hrozně stýskalo po domově, že jednou přišla za kapitánem a povídá: „Pěkně prosím, pán kapitán, za svoju službičku, že bych mohla navštívit tatíčka a mamičku.“ Kapitán nemohl odolat. „Tak dobrá,“ pokýval hlavou, „pustím ťa, ale dáš mi

slib, že když se ti povede zle, vrátíš se ku mně. Nikdo tak o mě nepečoval, ani vlastní matka. Nikdo tak do bíla neoprál moju vojenskú košulku jak ty. Nikdo neumí tak utěšit a rány ovázat,“ řekl kapitán. Sáhł do vojenské torny a vytáhl z ní kožený váček. „Toto je pro tvé rodiče, toto je za tvoju službu.“

„Bože, tolik peněz! Za to bude nová střecha aj kus pola,“ zaradovala se Julka. „Ještě něco ti dám na cestu. Je to pravý turecký šátek, dyž natrefíš na nepřítele, ochrání tě. Řekni, žes ho dostala za věrnou službu tureckému pánovi, který ti daroval svobodu. A kdyby ti někdy hrozilo nebezpečí, roztrhej šátek na kusy a ty rozvěs po stromech. Brzo potom ti přijdeme na pomoc.“

Julka vyšla s rozedněním. Kapitán ji vzal na koně a odvezl na kraj lesa. Pak šla širokými loukami, až přišla k hrušce, pod kterou byla studánka. Jejich pole byla už tak blízko! Ale co to? Pole bylo neobdělané. Když přešla přes kopec a uviděla dědinu, vykřikla. Místo dřevěnic našla ohořelé trámy. Celá dědina byla zpusťošená a jejich chalupa vypálená. Nikde živáčka, ale najednou se jí zdálo, že slyší dětský pláč. V rozbořeném chlěvě našla svoji nejmladší sestřičku, jen tak v hadrech zabalenou.

„Och, sestřičko moja, to su já, Julka. Pověz mi, moja zlatá, kde sú všeci? Kde je máti a otec a kde sú bratři?“ Děvčátko otevřelo oči, celé se třáslo, jako by se z té hrůzy pomátlo. „Mamička umřela, tatíčka zabili a bratry odvědli Turci. Mňa tu nechali, ani kúsek chleba mi nedali,“ plakala sestřička. „Och, ti zloduši prokletí, bodaj by jich zem pohltila, oheň spálil, blesk zabíl. Poď se mnú, tu nemůžeš ostat. Dám ti trochu mléka a chleba a postarám sa o tebe. Služím ve vojenském táboře. Kapitán je dobrý člověk, ten nás ochrání.“

Vzala maličkou za ruku a vedla ji zpět cestou, kudy ráno přišla. Tři dny hledaly vojáky, ale nikoho nenašly. Dědiny byly prázdny, lidi se schovávali před nepřítelem v horách, sami měli málo, ale těch dvou se přece jen ujali. Po švarném kapitánovi a jeho vojácích jako by se však slehla zem. Julka si vzpomněla na jeho radu, roztrhala šátek a do daleka pouvazovala kousky na stromy. Od té doby se tomu kopci říká Turecko. Kapitána a jeho vojáky však v kraji už nikdo nikdy neviděl, jen ve Strání a v Moravském Lieskovém se o něm zpívá písnička.

*Sebrala a upravila Alena Bartošíková (*1943, Uherské Hradiště)
Přepsáno z: Kde modrý plamének hoří. Pověsti z kraje pod Lopeníkem,
Buchlovem a Pálavou. Břeclav: Moraviapress, 1998, s. 54.*

Dodala Jana Poláková

Chodilo děvčátko

S m r t

79. *Dívka se vrací ze služby a najde rodiče mrtvé*

79a Chodilo děvčátko

Strání

Trvá 36 s

The musical score is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of two staves of music with lyrics underneath. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The melody is simple and folk-like. The lyrics are: "Cho-di - lo děv-čát-ko po ši-ro-kém po - li, hle-da-lo ze-lin-ku, hle-da-lo ze-lin-ku, že ju hla - va bo - lí." The second staff continues the melody and lyrics.

1. *Chodilo děvčátko po širokém poli, hledalo zelinku, že ju hlava bolí.*
2. *Přišel k ní myslivec, krásný mládenec: „Pod', děvenko slúžit', nebudeš nic robiť!“*
3. *Dva roky slúžila, vzala si službičku, že půjde navštívit tatička s mamičkú.*
4. *A keď domu prišla, nikoho nenašla, najmladší sestričku sedieť v okénečku.*
5. *„Joj, sestričko moja, kde sú otec, máti, kde sú otec, máti a všeci domáci?“*
6. *„Mamička umreli, tatička zabili a tvého milého na vojnu zebjali.“*

7. „Co je mňa po milém, keď rodičů nemám, ach, Bože rozbože, co si já počat' mám?“

8. *Výdem si na skalu, nad velikú vodu, voda ňa podmele a já padnem dolu.*“

Přepsáno z: *Pavel Popelka: Příběhy v písních vyzpívané. Lidové balady z moravských Kopanic. Uherský Brod: Muzeum J. A. Komenského, 1995, s. 204.*

Sběr autora z let 1973 a 1988, zpívala zpěvačka Alžběta Končítiková (*1913) ze Strání.

*

Folklórní (i jiné) akce

Slovácký krúžek v Brně slaví aneb 110. výročí z trochu jiného pohledu

Hana Dostálová

Minulý půlrok byl bohatý na vystoupení našeho spolku – výročí úmrtí P. Sušila, MFF Strážnice, MFF Brno, živé vysílání v TV Noe a jiné. Na 24. listopadu pak bylo naplánováno slavnostní komponované představení u příležitosti 110. výročí založení našeho krúžku.

Musím se přiznat, že mě původní scénář tohoto programu příliš nenadchl. Nicméně jak pokračovaly společné nácviky, musela jsem v duchu vyslovit uznání jeho tvůrci i ostatním aktérům. Spojenými silami dokázali skvěle skloubit historii krúžku se zajímavými osudy rodiny Horvátovy. Vystěhovalectví se stalo fenoménem ke konci 19. a na začátku 20. století, kdy řada mužů odcházela za prací do Ameriky a ne všichni se vrátili. Z vyprávění různých lidí ze svého okolí znám i případy, kdy muži odešli, manželky s dětmi doma čekaly, ale svého životního druha již nikdy neviděly, ani se nedozvěděly o jeho osudu – zemřel v Americe... založil zde novou rodinu...? Mária a Pavol Horvátovi měli to štěstí, že se po čase znovu shledali a pokračovali dále ve společném životě.

*Poděkování autorovi pořadu Jiřímu Skálovi na závěr slavnostního představení.
foto: P. D'Ambros*

Zde mi snad laskavý čtenář odpustí malou odbočku – i v mé „vyvdané“ rodině se objevil problém vystěhovalectví. Mirkův pradědeček Jindřich Novotný odešel koncem 19. století do Chicaga, pracoval zde coby sedlák a za vydělané peníze v zemích koruny české (přesněji v Brně) zakoupil nájemní dům. Vzal si na něj hypotéku, koupil další dům, hypotéku splácel z nájmu domu prvního a takto se mu podařilo zajistit finančně svoji rodinu. Každá ze čtyř dcer obdržela věnem nájemní dům a prase. Nejmladší dcera Eliška – Mirkova babička – byla obdařena tzv. Marienhofem, domem pojmenovaným dle sošky Panny Marie umístěné ve výklenku domu (která ovšem byla po nástupu komunistů k moci r. 1948 ukradena). Dům nicméně přetrval těžké časy, po r. 1992 se vrátil do majetku rodiny a je pravidelnou péčí postupně zvelebován do původní důstojné podoby.

Ale nyní zpět k našemu tématu. S radostí vzpomínám na společné soustředění v ubytovacím středisku v Nedvědici, kde se sešly všechny složky krúžku včetně dětí. Náročná celodenní práce byla usnadněna disciplinovaným přístupem všech účinkujících, jakož

i klidným chováním a neměnným úsměvem „rejži“ Jirky Skály a jeho ženy Simony. Třešničkou na dortu se pak stalo závěrečné posezení, pozpívání i potancování za doprovodu muziky, umocněné ještě „šňapsem“ a jinými pochutinami, kterými nás počastovala cimbalistka Verunka u příležitosti svého významného životního jubilea.

Samotná sobotní oslava pak proběhla ve znamení neutuchajícího snažení a práce všech složek. Naši pražští i slovenští přátelé ze spřátelených Slováckých krúžků byli spokojeni, program hodnotili velice kladně a je jen škoda, že jsme ve víru pracovních a jiných povinností jaksi opomněli rezervovat v sále místa k sezení pro naše hosty. Osobně jsem měla velikou radost, že jsem zase po nějaké době mohla pozdravit naše někdejší tanečníky z 80. a 90. let a zavzpomínat na pěkné chvíle s nimi strávené. Večer při tanci, zpěvu, víně a povídání uběhl jako voda a nezbyvá, než se těšit na 115. výročí. (Snad mi hlas a kosti ještě vydrží!)

110. narozeniny Slováckého krúžku v Brně jsme oslavili tancem a zpěvem

Andrea Gabrielová

Brno. Snad všechny taneční soubory si připomínají kulatá výročí svého založení velkým vystoupením, na němž mívá široká veřejnost možnost spatřit, co se za ta léta své existence dokázaly naučit. Avšak který folklorní soubor se může pyšnit cifrou přesahující sto let? Slovácký krúžek v Brně je jeden z nejstarších folklorních souborů v České republice a letos oslavil své již 110. narozeniny.

Jak vyplývá z této téměř závratné číslovky, brněnský Slovácký krúžek má za sebou bohatou historii. Tu jsme v programu nazvaném *Amerikánský sen* připomněli nejen našim hostům, ale též sobě: jednotlivým členům krúžku, kteří ač v jeho řadách tančí a zpívají i několik let, o jeho minulosti většinou měli jen povrchní informace. A jak to všechno před těmi 110 lety vlastně začalo?

Na tuto otázku nám 24. listopadu v kulturním domě Rubín odpovědělo alter ego zakladatele krúžku Štefana Janšáka. Ten spolu

*Postavy příběhu-
Š. Janšák a P. Horvát
foto: P. D'Ambros*

s personifikací Pavla Horváta, rodáka ze Skalice, vyprávějíciho o své cestě do Ameriky, provedl diváky celým programem. Ve vystoupení se tak mísily dvě dějové linie: jedna o založení Slováckého krúžku a druhou byl příběh Horváta o jeho cestě do Ameriky a následném návratu do vlasti.

Slovácký krúžek propojuje generace

Jelikož už měsíc před samotným slavnostním koncertem byly vstupenky vyprodány, přidali jsme k původnímu vystoupení v 17 hodin ještě jedno, a to ve 14 hodin. Čtvrtou listopadovou sobotu jsme se tak v KD Rubín sešli již ráno, abychom doladili poslední detaily zejména kvůli návaznosti a spolupráci jednotlivých složek. A s úderem druhé hodiny odpolední to vše vypuklo.

Na place se střídaly jednotlivé složky Slováckého krúžku a předvedly tak divákům svůj široký záběr, a to jak z hlediska pokrytí slováckých regionů tancem, zpěvem i kroji, tak z hlediska věkového rozvrstvení. Na pódiu vystoupily všechny generace: od malých dětí ze Slováčku přes tanečníky chasy a bývalé členy až po mužský a ženský pěvecký sbor. Hostům jsme tak ukázali nejen naše schopnosti spojené s folklorem a lidovou kulturou, ale zejména provázanost našeho spolku, který spojuje mladé i staré.

A není právě to primárním posláním Slováckého krúžku? Již od začátku své existence sdružoval studenty a pracující, kteří museli opustit své rodné Slovácko, a udržoval tradici lidové kultury živou a nezapomenutou. A tento úkol se mu daří plnit již 110 let.

Soustředění Slováčku a krúžku v Nedvědici 16. - 18. 11. 2018

Jitka Martinková

Slováček na soustředění v Nedvědici zkouší *foto dodala: J. Martinková*

Listopadový víkend jsme se sjeli, jako už tradičně, do Nedvědice na podzimní soustředění Slováčku. Letos ale mělo trochu jinou atmosféru. K dětem a mládežníkům v sobotu přijeli dospěláci ze Slováckého krúžku – chasa, zpěváci, zpěvačky a muzika. Probíhala tu totiž první secvičná zkouška celého pořadu ke 110. výročí založení krúžku s názvem Amerikánský sen. Pod vedením autora pořadu Jirky Skály, Faja a jejich asistentek tetiny Lídy a tetiny Aničky, na sebe plynule navazovaly jednotlivé části programu, ve kterých účinkovalo přes 100 lidí. Měli to tak zmáklé, že nikdo neměl žádné velké prostoje, nikdo nebyl hladný ani žíznlivý a všeci s údivem hleděli na to, co se vylouplo a poskládalo za pár hodin. Skvělý pořad, který měl za týden obrovský úspěch v KD Rubín, což jsme tenkrát ani netušili.

Už v pátek jsme zahájili kamarádění s mladší chasou krúžku, kteří nás večer na besedě v jídelně učili korytnou, načež my jsme jim pak zatančili straňanskou. ☺

V sobotu večer jsme měli besedu jen krátkou, ale s karičkama a verbuňkem, neb jsme byli hodně zmoženi po celém dnu zkoušení. Ale co jsme si rozhodně nenechali ujít, byla hra venku potmě se svíčkami,

na které nás velcí krúžkaři z chasy doprovázeli a pomáhali nám plnit zapeklité úkoly.

Celé soustředění tedy bylo tak trochu o skamarádění se s krúžkem, což si myslíme, že se podařilo, a doufáme, že podobných akcí bude do budoucna více.

Amerikánský sen z pohledu dětí ze Slováčku

Poslední listopadový víkend minulého roku se konečně uskutečnilo to dlouho očekávané vystoupení, na které jsme celý rok pořád dokolečka trénovali. Mnohdy už to bylo únavné a nezáživné, ale strýc Jura a teta Jítka byli neoblomní a nutili nás stále vypilovávat zbojníky a Hélišku a Veselské, no pořád. Už to bylo protivné, ale muselo to být.

Nejhorší asi bylo podzimní soustředění v Nedvědicí, kde se sjel snad celý krúžek, nacpali se nám do jídelny a zkoušelo se strašně dlouho, snad celý den.

Nakonec tedy nadešel den D a my už dopoledne strávili čas na dlouhé nekonečné generálce v Rubínu. Pak konečně dorazila pizza a my mohli na Latě strávit společný čas u Aktivit a jiných her. První vystoupení, na to se přišli podívat naši a babička s dědou, no ještě nepozvali všechny tety a strýce... zabrali by celou řadu. Docela se nám to povedlo, i když jsme moc z pořadu neviděli, tak mě potom naši povídali, že se jim to moc líbilo, že to bylo jak příběh z jejich rodiny a že jim i slza ukápla. No nechápu to, dyť tam byla svatba a pili ve sklípku, tak to je přeci zábavné, ne?

Druhé vystoupení, to hlavní večerní, to se též povedlo, bylo ještě delší než to první, lidí v sále sedělo daleko víc a potom byly nekonečné gratulace a nosili pořád kytky a dary a my stáli na jevišti a tleskali a tleskali... no a potom tedy konečně byla večere a vypukla beseda u cimbálu, na které jsme se s děčkama domluvili a pěkně jsme to tam roztočili. To nás baví... a už umíme leccos zatančit, že i dospělí tanečníci teda hledí. No řekněte, skočná, straňanské, verbuňk, karičky, hornácké, hucké, kopanice... to zrovna není málo, ne?

Vydrželi jsme dlouho, někteří i do konce... no jsme rádi, že máme takovou partu, která se dokáže skvěle bavit. A možná v krúžku to bude pak též dobré, až tam přijdeme... nějaké to decinko si dáme... to půjde tancování samo.

Tak děkujem krúžku, že jsme mohli být při tom Amerikánském snu.

Děti a odrostlé děti ze Slovácku

Ohlasy a recenze:

Přání slovenských přátel

Milý Slovácký krúžku!

Závist patří mezi sedmero hlavních hříchů. V seznamu hlavních hříchů je zařazena na čtvrtém místě mezi smilstvem a nestřídmostí, jde tedy skutečně o velký hřích. Náš moravský kardinál Tomáš Špidlík, blahé paměti, kdysi řekl, že závistlivec závidí i nebožtíkovi pěkné počasí na pohřbu, jde tedy i o hřích dost odporný. Vzdor tomu všemu však musím přiznat, že Slovácký krúžek a Skaličané z Bratislavy Slováckému krúžku v Brně závidí. Abych velikost našeho hřichu poněkud zmírnil, musím uvést, že nezávidíme krúžku jeho úspěchy, uznání, přátelské vztahy mezi členy krúžku, jejich rodinami a širokým okruhem příznivců folkloru, či dlouhý věk. Toho všeho máme dost i v našem krúžku.

P. Fajkus foto: P. D'Ambros

Co však závidíme, je příznivé prostředí, ve kterém se krúžek nachází a působí. Má blízko na Moravské Slovácko, žije v prostředí, kde je folklór stále živý, a má i to nejcennější – mladý dorost, který zaručuje jeho zdárné pokračování. V této situaci náš bratislavský krúžek není a po změně poměrů v roce 1989 a rozdělení společného státu v roce 1993 zůstalo spojení s kořeny na Moravském Slovácku živé především díky osobním kontaktům a díky pravidelnému setkávání bratrských krúžků z Prahy, Brna a Bratislavy. Nezoufáme však, protože, co naše paměť sahá a starší písemné dokumenty krúžku dosvědčují, o osud krúžku z hlediska ubývání členů a jejich malého přírůstku se obávali už naši zakladatelé. Přes to všechno náš krúžek žije a poslední roky patří k jeho nejlepším.

Už snad posté v různých projevech na akcích našich krúžků zazněla slova láska k tradici. Znovu dnes nezbyvá než konstatovat, že to je ten hlavní motor, který táhne krúžky stále dopředu. A pokud tomu budeme věřit a lásku k tradici pěstovat, určitě se budou plnit slova velehradské písně, která tak silně zazněla v závěru nezapomenutelného večera k počtě Pátera Františka Sušila, uspořádaného vašim krúžkem:

*Nezhyne rod, jenž věřit neustane,
dědictví otců zachovej nám, Pane!*

110. výročí Slovákého krúžku Brno
V Brně 24.11.2018

Petr Fajkus, richtár Slovákého krúžku a Skaličanů Bratislava

Sen o životě Slovákého krúžku

Brněnský Slovácký krúžek oslavil v sobotu 110. výročí svého vzniku. A díky velkému zájmu diváků si je připomněl hned dvěma odpoledními koncerty v kulturním centru Rubín.

Jeden z nejstarších moravských folklorních souborů má tedy za sebou velmi barvitou historii napříč minulým stoletím. Tato historie byla během programu zmíněna alter egem jeho zakladatele Štefana

Janšáka. Druhým průvodcem pořadu byl rolník ze Skalice Pavel Horvát, který současně vyprávěl svůj příběh cesty do Ameriky. Tato skutečnost ostatně dala celému pořadu název Amerikánský sen. Trochu mne zamrzelo, že při této příležitosti nebylo zmíněno letošní významné výročí vzniku republiky. Okolnosti tomu dokonale nahrávaly a rozhodně by nezastínily jubileum souborové.

Účinkující předvedli již tradiční krúžkovský mix slováckých regionů v několika vstupech, které byly prokládány mluveným slovem dvou výše zmíněných moderátorů. Šlo o pásmo svatební a vinařské. Já bych však chtěla vyzvednout i to vojenské, kde se muži ze souboru předvedli v tanci zapsaném v seznamu nehmotného kulturního dědictví UNESCO – Slováckém verbuňku. Sólisty byli Miroslav Vymazal a Petr Vozár, zářili však i ostatní členové krúžku. Ve výsledku byla škoda, že průvodního slova bylo více než písní a tanců. Chápu však, že tvůrci chtěli sdělit vše důležité a zachovat poetiku vyprávění. Konec koncertu patřil dětské složce souboru tzv. Slováčku. V jejich případě je potřeba pochválit vedoucí i samotné děti za hezký taneční i pěvecký výkon.

Celá dramaturgie koncertu mi přišla lehce překombinovaná, překrývalo se v ní několik dějových linek a místy se mohl divák trochu ztratit. Vynechala bych scénické taneční výstupy, které v podání amatérů vždy působí trochu strojeně. To je ovšem můj subjektivní názor. V případě Slováckého krúžku však není nutné zbytečně hledat chyby. Nadšení, které z mladých a hlavně starších členů Slováckého krúžku sálá, je skutečně nakažlivé.

Historie souboru, který vznikl na začátku dvacátého století se spontánní radostí studentů a z lidových projevů regionů Slovácka, je jistě zajímavá. To, že více méně v nezměněné podobě přežil dodnes, je přímo obdivuhodné. Střídala se u něj období obrovské slávy a mírné stagnace, nikdy však nezmizel úplně. Přeji mu, aby křivka jeho slávy a nadšení stoupala prudce a ještě mnoho let.

Marie Hvozdecká

Zdroj: <http://www.mestohudby.cz/publicistika/clanky/sen-o-zivote-slovackeho-kruzku> 26.listopad 2018

Vonica nám na besedě přiblížila Kopanice

Štěpán Foral

Je již dlouholetou krúžkařskou tradicí, že dvakrát ročně si naše besedy ozvláštíme návštěvou speciálního hosta ze Slovácka. Ani loni na podzim tomu nebylo jinak, ale s tou výjimkou, že Vonica, která nás dojela navštívit, je ze Zlína. Přesněji řečeno jsme nebyli navštíveni samotnou Vonicou, nýbrž Vonicou osmdesátá, která byla založena již vysloužilými tanečníky té Vonice původní, kteří v ní působili v osmdesátých letech minulého století.

Možná by vás čtenáře mohlo zajímat, jak se k nám Vonica osmdesátá vlastně dostala. I toto má totiž svoji docela zajímavou historii. Začalo to tak trochu nevinně. Když jsem si takhle jednou projížděl videa na youtube (pro neznalé – jedná se o webové stránky, kam můžete nahrávat vlastní videa a dávat je k nahlížení ostatním návštěvníkům internetu), našel jsem jeden velmi starý záznam z Kopanic, na kterém byly úžasné záběry „hvězd kopanického folkloru“ Šopíka, Lebánka aj. přímo při tanci. Najít takové video s autentickými tanečními projevy jen tak na internetu je možno považovat za malý zázrak. Tato videa jsou totiž shromažďována v NÚLK ve Strážnici a dostat se k nim není až tak lehké (i když zdaleka ne nemožné). Video bylo pro mě o to cennější proto, protože tance z Kopanic, které v taneční složce tančíme, tančíme právě dle Lebánka. Mohl jsem si tedy porovnat náš současný styl se stylem jeho původního nositele. Kromě toho jsem u dotyčného majitele

*Vedoucí Vonice pan Mička
na naší besedě při výkladu .*

foto. P. D'Ambros

internetu je možno považovat za malý zázrak. Tato videa jsou totiž shromažďována v NÚLK ve Strážnici a dostat se k nim není až tak lehké (i když zdaleka ne nemožné). Video bylo pro mě o to cennější proto, protože tance z Kopanic, které v taneční složce tančíme, tančíme právě dle Lebánka. Mohl jsem si tedy porovnat náš současný styl se stylem jeho původního nositele. Kromě toho jsem u dotyčného majitele

videa našel další krásná historická videa, zejména z Hornácka. A kdo že byl ten majitel videa? Právě Vonica osmdesátá.

Dalo to jen chvíli hledání a zjistil jsem, že vedoucím této Vonice a současně publikovatelem videí je jistý pan Mička ze Zlína. A jelikož mám v samotné Vonicí nějaké známé, zjistil jsem si na něho kontakt a panu Mičkovi jsem následně napsal email s několika otázkami, které mi vytanuly na mysli při sledování jeho videí. A tím to vlastně všechno začalo

Poté, co jsme si vyměnili několik emailů, kde mi pan Mička věnoval čas a trpělivě odpovídal na moje zvědavé dotazy, došlo k pozvání našeho krůžku do Zlína. Tam jsme se během jednoho dne nejprve zúčastnili semináře věnovaného hornácké sedlácké a následně jsme vystoupili v rámci tzv. Prvních pátků (obdoba našich besed u cimbálu, které pořádá Vonica osmdesátá zhruba 4x do roka). Jenom pro zajímavost, Vonica byla dříve též Slováckým krůžkem (ze Zlína samozřejmě), který rovněž zpracovával oblast celého Slovácka, takže snad i díky tomu jsme i na besedě ve Zlíně tančili tance z nejrůznějších slováckých regionů, které místní tanečníci a muzika bezpečně zvládali. A jak se sluší a patří, na oplátku jsme Vonicu osmdesátá pozvali i k nám do Brna.

Jak se ale později ukázalo, převést pozvání do praxe bylo trochu problematické na zorganizování. Příležitost pozvat Vonicu osmdesátá k nám do Brna, jak již bylo řečeno, je pouze dvakrát do roka, a když jsem pana Mičku a jeho soubor pozval k nám poprvé na květnovou besedu, tak mě pan Mička musel odmítnout. Ve Vonicí osmdesátá působí několik učitelek, a jak mi bylo panem Mičkou vysvětleno: v květnu jsou velmi vytížené kvůli výuce. Přijet tedy nemohli. Při dalším pozvání se objevila komplikace spojená s tím, že ve Vonicí osmdesátá došlo ke generační výměně a pan Mička si netroufal dojet s ještě nezkušenými tanečníky. Nakonec to tedy trvalo téměř dva roky, než se k nám Vonica dostala, ale myslím si, že trpělivost se vyplatila.

Vonica osmdesátá si pro nás nachystala taneční pásmo z Kopanic, kde pan Mička dodnes provádí etnologický průzkum. Taneční vystoupení se neslo ve velmi příjemné atmosféře. Ze samotného vystoupení jsem si odnesl nejenom velmi příjemný dojem,

ale i velké množství mně dosud neznámých, ale velmi pěkných písniček k hrozenské. Obdivovat jsme mohli rovněž i jejich nové kroje, u kterých se Vonica osmdesátá může pochlubit navíc tím, že jsou ušité přímo na Kopanicích. A jako bonus nám pan Mička představil novou knihu o Kopanicích, na jejímž vydání se osobně podílel.

I následná volná zábava se velmi vydařila. Tančily se hlavně horňácké a je nutno říci, že tanečníci Vonice osmdesátá svými vysokými a hlavně silnými hlasy opanovali sál. Jejich pěvecký repertoár byl velmi široký a jeden z tanečníků mi pak při soukromém rozhovoru řekl, že zná 500(!) písniček. Co je na tom pravdy, to nevím, ale po tom, jaký taneční a pěvecký výkon předvedl na parketu, jsem mu to i věřil. A na jednom jsme se s panem Mičkou shodli zcela – celý večer velmi rychle utekl.

Zase po roce ve Skleněnce...

Hana Dostálová

Stalo se již tradicí ženského pěveckého sboru Slováckého krúžku v Brně účastnit se každoročně druhou adventní neděli akce pořádané výtvarnicí Alicí Dostálovou v galerii Skleněnka ve vesničce Březina u Tišnova. Nejinak tomu bylo i letos, byť se náš výjezd tentokrát odehrával v sestavě značně omezené na šest zpěvulenek z důvodu onemocnění dýchacího i pohybového ústrojí opor naší složky.

Do Březiny jsme opět byly dopraveny našim „dvorním šoférem“ Pepíčkem Linhartem, kterému dělal „posilu“ Mirek Dostál. Jednotlivé bloky písní byly sestaveny tak, abychom všichni bez problémů zpívání zvládli. Vystoupení oživil Mirek Dostál svou tradiční veršovanou koledou završenou písní „Dybych já měl putnu...“, dále oba pánové dvojhlasným zpěvem. Naše vstupy se střídaly s vystoupeními flašinetáře a swingové skupiny zvané Dívka k rytmu zrozená, tvořené zpěvačkou s excelentním sametovým hlasem a třemi hudebníky.

I svatý Petr nám celkem přál, občas sice drobně „silo“, ale malý deštík se dal přečkat pod střechem kůlny. Rovněž návštěvníci byli myslím spokojeni, letos se jich sešlo opravdu hodně. Naše hostitelka Alice nás po skončení akce tradičně skvěle uctila výbornou kyselicí,

vinnými klobáskami i sladkými dobrotami, nechybělo samozřejmě víno, svařák ani medovina. Třešničkou na dortu se pak stala závěrečná pěvecká produkce společně se swingaři, kdy zazněly písně typu Stará bába jede, Široký, hluboký, ty vltavský tůně, Horo, horo, vysoká jsi a Alicina koleda s „kozou rohatou“. Zkrátka songy od Šumavy k Tatrám.

Domů jsme se všichni vraceli znaveni, leč s pocitem příjemně a užitečně stráveného odpoledne.

Tak za rok snad opět na shledanou, Skleněnko, i milá hostitelko Alice!

31.prosince 2018: Silvestrovský „špacír“ do Mělčan

Jana Hůsková

Když na listopadové besedě obešel Jirka Macháček obvyklé účastníky silvestrovských pochodů s tím, že tradice je potřeba dodržovat, zamnuli jsme si ruce. Vždyť už je to víc než dvacet let, co se poslední den v roce vydáme do přírody (a posléze někam pod střechu, že ano). Výšlapy kdysi spískala malá skupinka členů obou sborů, dnes bychom obsadili půl autobusu, nebýt toho, že pár jedinců se do Mělčan dopravilo auty. Tentokrát šlo o tři vozy.

*Jura vyhlíží Nový rok
foto:P. D'Ambros*

Protože jsme přijeli s předstihem, stavili jsme se ve sklepě, zda je otevřeno. Bylo, pan domácí nás uvítal panáčkem. Rovnou obdržel pár sedmiček „na doplnění vzorků“ od Pavla Rampuly, krmení zůstalo ještě v chladu v autě. Poté jsme se přesunuli k čekárně a za pár minut přisedli do autobusu, který vyjížděl v 10.35 z Modřic. V něm přihasilo dalších sedm zpěvulen, dva členové MS, D'Ambrosovi, Fajo s Romčou.... V Kounicích jsme byli za pár minut a už na zastávce začal kdekdo tahat placatky: meruňka, slivovice i hruškovice musely být ochutnány.

Marian nabídl borůvkový likér, jel i naší Sofči (11 let). Ta nabídla čokoládové bonbóny ženským, ale s tak velkou účastí nepočítala, na všechny se nedostalo. „Tak to ne, já nalévám až nahoře,“ rozhodla jsem. Pro jistotu jsme se spočítali (co kdyby někdo zůstal v příkopě, že jo): i s partnery a Sofií nás vyšláplo 24. Přešli jsme kounický most s nádhernou kulisou kaple sv. Antonína a podél křížové cesty mašírovali vzhůru. Jen Marcela se odlepila a šla jinudy. Měla trasu o fous delší, leč nemusela do kopce. Kdekdo plkal i v tom hangu, nebyl žádný spěch. Na nebi ani mráček, slunko svítilo jako zjednané... prostě parádní den, jen fučelo. Na kopci přišla na řadu i moje grappa jako pozdrav z Itálie a navrhla jsem společné foto. Lid byl zahrán k vyhlídkové lavičce, s bílou kaplí za zády a modrým nebem to vypadalo velmi dobře. Něco jsme zde i popívali a pokračovali v krasojízdě. Na další stopce došlo na svačiny, svářko a Verunčin zázvor s citronem. My měli kvůli dítku pouze „holý“ čaj. Dál jsme se vydali ke křížku a pak přes pole k Mělčanům. „Po červené, aby bylo jasno!“ Ani historicky první zastávka na místním hřbitově se neobešla bez zpěvu. Po druhé písničce Evina připomněla, že Hanka by určitě chtěla nějakou veselou. „Když byla ze Štítné, dejme Pacholicka,“ ozvala jsem se. Daly jsme. Zato se svíčkami jsme se praly dost dlouho, nepřijemný vítr nám bránil v zapálení. Jméno už na desce je, až se s Evou stavíme příště, nemusíme se doptávat místních (jako 13.10., kdy jsme tu byly s malým předstihem s květy Hance k šedesátce). Hecování, ať zazvoníme u Dofků, neprošlo, už jsme metli rovnou do sklepa. Byla jedna hodina. Uvnitř se otáčela Zuzka s Tomášem kolem plotny, tento milý pár se postaral i o obsluhu. Jen jsme se usalašili, zavelel Jirka první partě ke koštování bílého. Dole jsme popívali, popili dobrého vínka, pořídili dokumenty všeho druhu a zase vylezli vzhůru na výborný guláš. Potom se konečně kolem dlouhého stolu začalo zpívat, poslíze i ozobávat kdeco, neb se neustále doplňovaly různé pochutiny. Výběr byl pestrý, stejně jako spolek ženských - co kterou napadlo, to přinesla. Samozřejmě nezůstalo jen u zpěvu, taky se probralo kdeco. Do sklepa se poslíze vydali znovu ti, kteří měli zájem o další ochutnávku. Za hodinu dojel pozdravit Franta Severin, dva přátelé domácích, Tučkovi a nakonec „mladí“ Dostálovi. Sofie měla trochu problém: zpěvů na ni bylo moc a chyběl parták

v jejím věku, ale ustála to. Ke slovu přišla kytara i mandolína, Jirka vytáhl heligónku a bylo veselo. Při Cikánce jsem vytáhla muže, na tango „musel“ i v horských botách! Jak stoupala hladinka, u některých jedinců lehce narůstal i problém s texty, což už známe a vyrovnáme se s tím. Hlavně nás těšilo, že vesele působil i pan domácí. Bylo tam moc fajn, ale po odjezdu velké party (autobusem v pět) jsme se pomalu začali chystat i my. Prošli jsme kolem stolu s přáním všeho „nej“ do dalšího roku, nezapomněli jsme poděkovat organizátorům (ani složit příslušnou částku do banku) a v 17.30 jsme vyrazili k Brnu.

Konec této pěkné akce mám pouze zprostředkovaný: z krůžkařů zde zůstali Brešovi, Dostálovi a Veronika s Mirkem, a pokračovali ve zpěvu i povídání. V průběhu večera došlo ještě jednou k návštěvě hřbitůvku, a sice těmi, kteří s námi neabsolvovali dopolední procházku. Hanka Dostálová doprovodila Tučkovy a přátele Macháčkových, aby taktéž pozdravili „tam nahoru“. O půlnoci šli všichni připít novému roku i Hance před sklep a následně ke kapliče. Verča s Mirkem se pak rozjeli domů, Brešovi i Dostálovi v kompletní sestavě to s Jirkou zapíchli někdy po druhé hodině. Přenocovali u Macháčků a odsvíštěli teprve po snídani. Ale o té půlnoci určitě všem proběhlo hlavou totéž, co nám, když jsme zvedli sklenky doma: ať je rok 2019 o něco příznivější, než onen uplynulý!

Děkujeme organizátorům a účastníkům 69. Slováckého plesu

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří se spolupodíleli na krásném a vydařeném 69. Slováckém plese. Jednalo se o výjimečný a velmi vydařený večer, který by se nemohl uskutečnit bez plánování, příprav a zařizování napříč všemi složkami, výborem a i řadami příznivců a přátel.

Není možné jmenovitě poděkovat úplně všem, ale přesto bych chtěla zmínit Janu Polákovou, která se starala o lístky a místenky, a všem nám tímto svým činěním umožnila se na ples dostat, dále bych chtěla poděkovat chasě za nachystání sálu a péči o hosty, výboru

o organizační zajištění, dechovce i cimbálovým muzikám, vystupujícím tanečnickům z Olšavy, Fajovi za organizaci krojového defilé a také všem ostatním.

Jako důkaz naplnění vize krojovaného plesu přikládám fotografie od pana Tomáše Cigánka, který nám pořídil mnoho krásných fotografií, které stojí za zhlédnutí a za které mu velmi děkujeme.

69. Slovácký ples

foto: Tomáš Cigánek

Děkuji ale také všem hostům, zvláště pak krojovaným, kteří se našeho 69. plesu zúčastnili a spolupodíleli se tak na slavnostní a působivé atmosféře večera. Doufám, že se všichni zúčastní také našeho dalšího plesu, a to již v pořadí 70. Všem přeji, aby jim čas do dalšího plesu ubíhal v pohodě, ve zdraví a radosti a těším se, že se společně na jubilejním plese uvidíme.

Martina Nakládalová

Slováček poprvé na ples

Jitka Martinková

Třetí lednovou neděli 19. 1. 2019 jsme byli pozvaní paní Koplíkovou na dětský krojovaný ples, který se konal ve Spolkovém domě v Ratíškovcích. Jeli jsme autobusem s naším oblíbeným panem řidičem, členem krúžku, zpěvákem a dlouholetým příznivcem Slováčku, Jožkou Linhartem.

Po příjezdu jsme si narychlo ještě zkusili pásmo Straňanských a Veselských v aktuální sestavě. Jak je již zvykem, někdo onemocní na poslední chvíli. Zkouška byla, tak jako všechny, né moc úspěšná, o to lepší výsledek pak byl na vystoupení. Ples byl zahájen slavnostním průvodem a představením všech krojovaných a potom i sólem pro krojované. Hrála nám k tomu dechovka a cimbálka místní ZUŠ. Mohli jsme tak obdivovat krásu místních krojů i na úplně malých dětech, třeba ještě i v náručí maminek.

Na plesu spolu s námi účinkovaly děti, které se schází v družině

Vyšňorený Slováček na plesu v Ratíškovcích foto dodala: J. Martinková

místní základní školy pod vedením paní učitelky. Zatím se soustředí na pěvecká a muzikantská čísla. Naše tance a taneční hry tedy byly zajímavým zpestřením pro všechny věkové kategorie dětí.

Všichni se nejvíce těšili na tombolu, ve které vyhrával každý los, a pak ještě byly některé slosovány. Každý si tak mohl odvézt domů nějakou tu hračku či drobnost pro radost.

Byl to zajímavý zážitek pro děcka, která poprvé zažila krojované plesání, jež nebylo určeno pro dospělé.

Třeba se nám poštěstí na takový ples jet i v dalším roce.

Praha nás přivítala s otevřenou náručí

Andrea Gabrielová

Praha. Pomyslné zakončení plesové sezóny již tradičně uspořádal Slovácký krúžek v Praze, jehož jarní termín Moravského plesu je příjemným oživením postního období. Už 63. ročník této největší krojové veselice letos připadl na 23. březen. A Slovácký krúžek byl samozřejmě také u toho.

Naši výpravu jsme zahájili v sobotu o půl čtvrté odpoledne, kdy jsme vyrazili autobusem směr Praha. Ne úplně krátkou – a příznějme si to otevřeně, na českých dálnicích ani ne přímo příjemnou – cestu jsme si vylepšili řadou písní a do hlavního města naší republiky jsme dorazili správně naladěni.

*Naše rozjařená chasa na Žofině
foto Martina Rumpřlová*

Vřelé přivítání od našich pražských kolegů následoval převlek do krojů a než byste řekli „švec“, již jsme čekali na slavnostní defilé všech krojovaných účastníků. A že se bylo na co dívat! Krásu a pestrost svých krojů předvedly například chasy z Podivína, Němčiček, Velkých Bílovic, Čejkovic, Hovorán či Krumvíře; také mužské sbory

z Kunovic a Kostic, Soubor písní a tanců Dolina ze Starého Města, soubor Kopaničár ze Starého Hrozenkova či Národopisný soubor Týnečáci z Velkého Týnce.

Náš krúžek se samozřejmě nenechal zahanbit a také svou měrou přispěl ke krojové rozmanitosti plesu. V Praze jsme předvedli kroje od Kyjovska a Strážnicka, přes Uherskobrodsko a Kopanice až po Hornácko. A stejně regionálně rozmanité byly i taneční příležitosti. Vedle dechové hudby Podlužanky, která hrála ve Velkém sále, jsme mohli rozvířit sukňe v rytmu hned u několika cimbálových muzik. Z naší strany patně největší ohlas a návštěvnost na parketu měly CM Kopaničár a CM Bálešáci, hned v závěsu se však držela i cimbálová muzika Slováckého krúžku v Praze či CM Žandár.

Skvělá atmosféra, která po celou dobu na Žofině panovala – ostatně jako každý rok – způsobila, že než jsme se nadáli, již jsme se museli chystat k odjezdu. A tak jsme vyzuli protančené boty a spokojeně unaveni vyrazili k domovu.

Fašanková beseda 4. 3. 2019

Lenka Pekařová

Jako každý rok, i letos chtěli tanečníci ozvláštnit fašankovou besedu nějakým zajímavým a zábavným programem, který si užijí jak oni, tak návštěvníci a diváci, abychom ten předvečer masopustu společně s gustom oslavili.

Pod taktovkou osvědčeného režiséra Faja tak vznikl scénář Staropražského masopustu. Jelikož byl postaven na zpěvu a tanci, bylo potřeba sehnat hudební doprovod. Všichni tanečníci, kteří ovládají nějaký hudební nástroj, byli zapojeni, největší pomocí nám však byl Jirka Macháček se svou heligonkou. Do děje scénky se zapojili všichni zbývající tanečníci. Podmínka obstarání dobového kostýmu byla splněna beze zbytku, většinou posloužily brněnské „sekáče“ (ještě že je máme). Dobově (kostýmy a zvláště pak noblesní a slušivé pokrývky hlavy) se vyšňořily a naši taškařici tak krásně podpořily i zpěvačky, za

což jim patří dík. Podívaná to byla pěkná, skoro jako bychom se octli v případě rady Vacátka.

Většina aktérů vytvořila tančící a bavící se dav, ze kterého sem tam vystoupil někdo k sólovému výstupu (jmenovitě po boku Faja vystoupila Eliška Kroulíková, dále v roli hokynářky Romča Ningerová a v roli nóbl sluzky Lenka Pekařová). Divák mohl na parketě zaznamenat tanec šimi šimi, jehož kroky si tanečníci pro tuto scénku osvojili. Do děje se podařilo vtáhnout i muzikantské jubily Pepu a Luboše, a nakonec vlastně i širší publikum.

Jelikož šlo o fašankovou besedu, nemohlo chybět ani pochováání basy, které se odehrálo taktéž v hávu staré Prahy.

Chorvatsko 7. – 10. 3. 2019

Lenka Pekařová

Ještě jsme ani nevydechli z fašanku a už jsme balili na společný zájezd taneční složky a Slováčku do chorvatských měst Končanica a Daruvar. V těch sídlí česká menšina, která na své kořeny nezapomíná

Účastníci zájezdu v Chorvatském Daruvaru

foto: J. Skála

a snaží se čile udržovat naše lidové tradice. Na její pozvání jsme proto rádi vyrazili za vystoupením i výukou tanců. Velký dík v tomto ohledu patří Kristině Kvapil a Štěpánu Foralovi, kteří nejvíc pomohli tento nápad realizovat. Dík patří i Ivoši Peterkovi, který se ujal role primáše a postavil nám muziku, bez které bychom se dozajista neobešli. V neposlední řadě také patří díky všem zúčastněným Slováčkům, vedeným pod taktovkou Jitky Martinkové a Jiřího Skály, se kterými to bylo moc prima. Konečně za nás největšího hobla jako vždy zaslouží naše skvělá Marta Nakládalová, bez které bychom nebyli, co jsme. Obrovskou výhodou krúžkových zájezdů je také náš milý soukromý řidič Pepa Linhart, díky němuž je cesta hned veselejší. Jediné výtky k chování účastníků zájezdu z jeho strany zní, že zpíváme vzadu moc potichu a špatně nás vpředu slyší. A to si dáme líbit! ☺

Program pro nás byl připraven výborně. Po nočním přesunu z Brna do Chorvatska jsme se po ubytování v končanické tělocvičně jeli na dvě hodinky naložit do daruvarského termálního bazénu. Po obědě jsme si prošli město s průvodcem a dali si kávu v Českém domě s představiteli spolku, který tamní Čechy sdružuje. První večer nebyl nijak zvlášť organizován, proběhla příjemná neformální beseda u cimbálu, zajištěná naší muzikou. Zatančili jsme si spíš my a Slovácci, místní omladina nás zatím jen okukovala, příp. se přidala na polky a valčíky, které ovládá také. Krátce jsme měli také příležitost učit se místní tance, které nás opravdu bavily.

Hlavním dnem z hlediska oficiálního programu byla sobota. Dopoledne jsme si ještě mohli vyrazit obhlédnout místní trhy a odpoledne už jsme se vrhli do „práce“, tedy do toho, kvůli čemu jsme vlastně přijeli. Na odpoledne byla v končanické tělocvičně, kde jsme byli i ubytováni, plánována tříhodinová výuka tanců. Jiří Skála se Štěpánem Forelem se podělili o lektorství veselských, straňanských a hluckých tanců. Jelikož místní Češi žijí v Chorvatsku již po několikátou generaci, u těch nejmladších už je přeci jen někdy patrná jazyková bariéra, takže se výuka neobešla bez překladu. Pro snazší osvojení jednotlivých kroků a zákonitostí jsme se snažili také brát do tance zejména místní, takže výuka nakonec šla poměrně hladce.

Po výuce jsme se krátce občerstvili a utíkali se připravit na hlavní bod programu, jakýsi „galavečer“. O pódium v končanic-kém Českém domě jsme se podělili nejen se Slováčkem, ale i s účinkujícími z místních českých besed, kteří nadále udržují české písně a tance. Z naší strany mohli diváci spatřit mimo jiné právě ty tance, které jsme je před pár hodinami v tělocvičně učili. Zazněly proto veselské a straňanské

*Předání darů od české menšiny v Darubaru
foto: J. Skála*

v provedení Slováčku, my jsme k tomu předvedli našské, dolněmčí a holaňu (hlucké) – děkujeme tímto Jitce Martinkové za milou výpomoc, bylo nám ctí. Vystoupení místních pěveckých a tanečních skupin bylo jistě také moc pěkné, bohužel jsme je však kvůli převlékání krojů nestihli zachytit. Sál byl plný, téměř dvouhodinový program měl snad úspěch a po něm následovala zábava, o kterou se na střídačku postaraly jak naše muzika, tak i místní hudební uskupení.

V neděli už nám nezbylo než se vydat na dlouhou cestu zpět do Brna. Až na malé zdravotní komplikace probíhala i zpáteční cesta hladce, občas se hrálo, občas se spalo, zkrátka tak, jak to má být. Zájezd byl také velmi příjemnou příležitostí seznámit se s mládežníky ze Slováčku. My jsme se jim asi také líbili, protože nám nabídli, že nás příště s sebou taky třeba na nějaký zájezd vezmou...

27. krajanský fašiangový večierok Slováckeho krúžku a Skaličanú

Bratislava, 19.ledna: Adam na „fašiangovom večierku“ hraje se slovenskými přáteli
foto: Bibik

S radostí jsme přijali pozvání na 27. krajanský fašiangový večierok Slováckeho krúžku a Skaličanú a v sobotu 19. ledna 2019 vyrazili tři členové taneční složky brněnského krúžku do Záhorské Bystrice - městské části Bratislavy. Do Bratislavy se jelo pohodlným autem řízeným Adamem Blahákem. Cesta po dálnici rychle utíkala a naše obavy, že nevíme, do čeho jdeme a co nás tam vlastně čeká, jsme zaháněli hudbou a zpěvem. I s jednou tankovací pauzou jsme v Bratislavě byli zhruba za hodinu a půl. Cesta uběhla tak rychle, že zabraní do debaty jsme si nikdo ani nevšimli, že už budeme na místě, a odbočku na Gbel-skou 6, kde se nachází Spoločenský dom, jsme přejeli a za pomoci zmatené navigace se úspěšně ztratili. Naštěstí jsme se v mapě rychle zorientovali, kousek se vrátili a šťastně našli cíl naší výpravy.

V rozpacích a s nejistotou, jestli nejdeme na jinou akci, vstupujeme do Společenského domu. Po chvíli jsme spatřili známé tváře, ulevili si "uf, sme tu dobře" a nejistota byla pryč. Hned jak nás zbadal Vlado Čulen, srdečně nás přivítal. Seznámil nás s prostorem, ukázal, kde je šatna, záchod, kde sedíme, v rychlosti řekl, co se bude dít, a rozpaky byly ty tam. Stačilo pár minut a už jsem věděl, že nám bude závidět každé, kdo se k naší výpravě mohl přidat, a že prohlópil každé, kdo se nepřidal, a to jsem ještě nedošel do šatny a neměl ani tušení, co nás teprve čeká. V šatně panovala přátelská a pohodová atmosféra. Během převlékání a upravování se nás každý vyptával, odkud jsme, proč nás nepřijelo víc (což nás trochu mrzelo, že jsme ani auto nenaplnili), a jestli známe toho a tam toho, a že byli na našem 110. výročí v Brně a moc se jim u nás líbilo. U toho všeho jsme navzájem koštovali pálenky a vína. Bylo štěstí, že jsme se nemuseli dlouho převlékat, jinak bychom si asi nepamatovali víc než šatnu.

U stolu nás čekalo bohaté občerstvení, nepřeberné množství sladkých, slaných i tekutých pochutin. Seznámili jsme se se super partou, s kterou jsme seděli u jednoho stolu. Dovolím si jmenovat Veroniku Bartovicovou a jejího přítele Tomáše Sasinka, Vladimíra Slavíka, Anku Dobrovockou, Jožku Kovačovičovou s přítelem Martinem Orbánem a manželé z Hroznovej Lhoty - tradiční účastníky večírku, pán si na závěr zahrál i na cimbál. Doufám, že jsem na někoho nezapomněl, a pokud ano, tak se omlouvám, za ten večer jsme poznali spoustu nových přátel.

Večírek začal v 19 hodin. Zahájen byl průvodem, kterého jsme se také zúčastnili. V čele šel rychtář Petr Fajkus a skalický podrychtář a stárek Vlado Čulen s manželkou Lidkou, následovali ostatní krojovaní. Po průvodu se zpívaly hymny krúžku "Není lepší jak v nedelu" a "Skalica je pjekné mjesto", poté měl rychtář Fajkus proslov, který byl zakončen sólem pro krojované. Veselou a srdečnou atmosféru dotvářela a do tance hrála muzika "Malačané". O přestávkách, kdy muzika odpočívala, jsme se aktivně podíleli na zábavě. Adam hrál na housle spolu s cimbálkou bratislavského krúžku a ostatní zpívali oblíbené písničky. Z hostů se tradičně zúčastnila delegace ze Skalice, přátelé z Brna - Adam s Ivčou a Bibik, hosté z Kunovic a pražský krúžek se omluvil.

Adam, Ivča a Bibik s demijonem

foto dodal: Bibik

Jídla a pití bylo spousta, po celý večer byly na stole misky plné sýrů, klobásek, oliv, brambůrek, pagáčů, bábovek a spousta dalších dobrot. K večeři jsme dostali obrovský řízek a vídeňský bramborový salát. Víno a pivo teklo proudem. Ani řidič nestrádal a měl dostatek kávy i slazených či neslazených nealkoholických nápojů. Protože začínalo chřipkové období, vše se ze zdravotních důvodů zapíjelo pálenkou. Kdo chtěl, mohl si dát ohnivou vodu, a to doslova! Stréc u našeho stolu měl zvláštní nápoj, který podle místních čistí zrak, snižuje chuť na jídlo, zrychluje metabolismus a taky by měl zlepšovat potenci. Tetina nás důrazně varovala, že to je pouze pro drsné chlapy, nic pro slečinky. „Tož to chlapi sme!“ Tak jsme si dali. A ono to opravdu fungovalo! Hned po pozření se nám pročistil zrak slzama velkema jak hrachy, fakt jsme nechtěli jíst, ale nutkání pít cokoliv bylo velké, slabší povahy utíkaly na toaletu (asi metabolismus). Ovšem s tó potenci to byl asi kec, nic jsme nezpozorovali. Asi po půl hodině odezněly vedlejší účinky jako škytavka a abnormální pocení na místech, kde jsem ani netušil, že se dá zpotit. Nicméně ta potence mně stále vrtala hlavó, a tak jsem to zkusil i podruhé a dokonce i potřetí. Stréc nevěřil vlastním očím, že to piji zcela dobrovolně, a fotil se se mnó jak s celebritó, že su jediné, kdo si to dal

tříkrát po sobě. Byly to nejpálivější chilli papričky macerované ve slivovici. Číslo SHU si už nepamatuju, ale pálivost papriček by se dala srovnat s pepřovým sprejem.

O půlnoci se losovala tombola, byla spousta krásných cen, které jsme málem vyhráli. Hlavně u těch prvních a nejlepších cen nás od výhry dělilo jen jiné číslo a někdy i jiná barva lístečku. Nám to ale nevadilo, výhru jsme srdečně přáli výhercům a těšilo nás, že už zase hraje hudba a můžeme tancovat. Nálada byla výborná a místní sa zabávali až do skorých ranných hodin. Nám se ale naplnil čas a po půlnoci, jako Popelka, jsme museli ve dvě hodiny domů.

Na závěr bych chtěl poděkovat všem u stolu za vynikající pohostění, které pro nás připravili, všem, co se starali o naše pohodlí, a všem, co vytvářeli příjemnou atmosféru a zábavu

Bibik

Fotoreportáž ze života krúžku listopad 2018 – březen 2019

Ač listopadová beseda těsně předcházela oslavám výročí krúžku, dělo se tu hodně. Hrály gajdy, housle, pišťaly i cimbál, tancovali domácí i hosté.

foto: P. D'Ambros

Svých 110 let oslavil krúžek slavnostním vystoupením v brněnském Rubínu. Před vyprodaným hledištěm účinkovali sbory, tanečníci i Slováček v odpoledním a večerním vystoupení po kterém následovala beseda u cimbálu.

foto : P. D'Ambros

Také muzikantů se tam sešlo, že bychom je ani nespočítali.

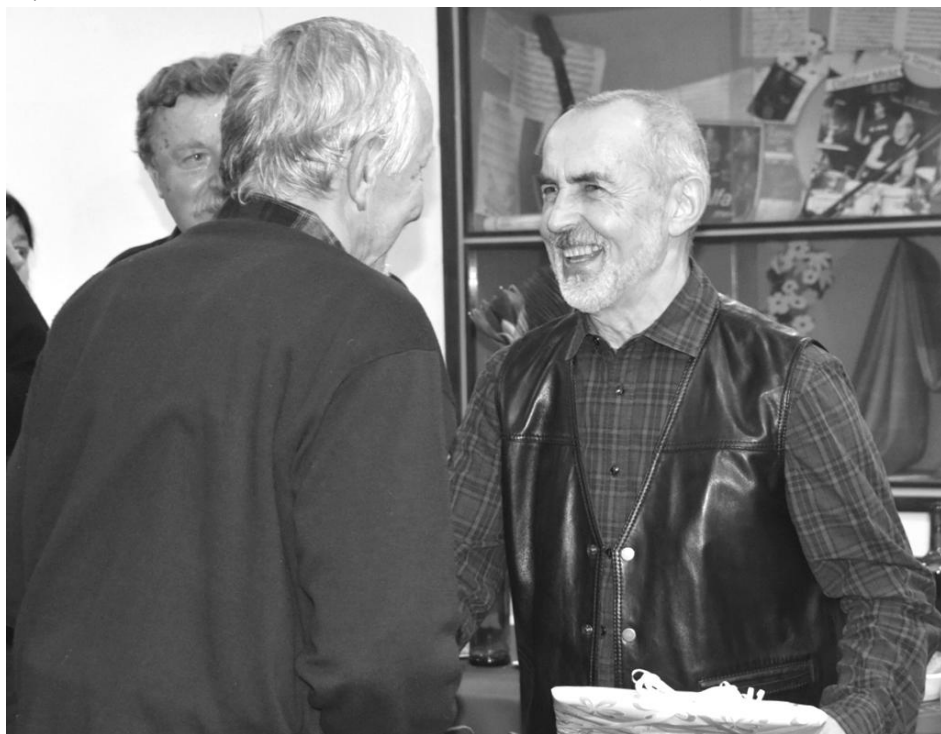
foto : P. D'Ambros

Taková byla vánoční beseda. Zpívaly se koledy, besedovalo se, ale hlavně byla krásná vánoční nálada.

foto : P. D'Ambros

Na lednové besedě oslavil Marian Breš významné kulatiny, které by mu však nikdo nehádal.

foto: P. D'Ambros

Slovácký krúžek v Brně

69. Slovácký ples byl vzorně zajištěný chasou a především stárkovskými páry. Na plese vystoupil soubor Olšava se svou CM, dechovka Nivničanka a o zábavu se postarala i naše CM v čele s primášem J. Pokorným.

fota: P. D'Ambros, H. Vyšinská

Slovácký krúžek v Brně

Nestor našich plesů Rosťa Viktorin a „peklo“ v suterénu s naší CM, zatímco v hlavním sále vládly „plechy“.

fota: P. D'Ambros, H. Vyšinská

Jako vždy i letos zorganizovala chasa v čele s Ujem Fajem oharkový šmak. Předání diplomu Martině a nekonečná řada kyselého.

fota: P. D'Ambros

Slovácký krúžek v Brně

Fašanková beseda se odehrála ve stylu staropražské galérky. Pro potěšení hrál flašinetář Henri Noubel. Chyběl jen vrchní rada Vacátko. Detektiva Mrázka nenahradil nikdo jiný než přestrojený Ujo Fajo. Na snímku dole v tvrdáku odměňuje jubilujícího Luboše Klanicu.

fota: P. D'Ambros, Š. Štempel

O tradiční pojetí fašanku se postaral pouze mužský sbor na X. Brněnském fašanku předvedením krúžkařských podšablí.

foto: Antonín Juřenik, B. Vlachová

*

Receptář

Pro naše čtenáře jsem tentokrát připravila recept na králíka. Nejen králík, ale i kůzlečí, jehněčí maso, křepelky apod. jsou dosti často připravovány právě v období velikonoce. Výše zmíněná ušatá potvora mě provázela po celou dobu mého dětství, dospívání i studia na střední a posléze vysoké škole. Teta se strýcem, kteří mě vychovali, králíky chovali, taktéž i můj táta se věnoval chovu králíků coby svému koníčku – dokonce vystavoval na mezinárodních výstavách, někteří jeho prodání odchovanci putovali i do tehdejší NDR (Německé demokratické republiky).

Pro mě coby mladou dívčinu byl otcův koníček značnou zátěží. Místo povalování se na koupališti na Kraví hoře nebo chození po výletech jsem vždycky kvečeru musela naklusat do oplocené tzv. rušičky na Žlutém kopci, nažnout srpem trávu a králíky nakrmit. (Pro později narozené uvádím vysvětlení – rušička sloužila k zamezení příjmu nežádoucích radiových signálů z kapitalistických nepřátelských zemí, nacházela se nad nynějším Masarykovým onkologickým ústavem a vstupovalo se do jejího prostoru na základě zvláštního povolení. Po revoluci v r.1989 byla tato rušička „zrušena“.)

Králíci se v naší rodině evidentně neměli špatně, což nejlépe vyjádřil Mirek – tehdy můj přítel, nyní manžel – když na jedné naší obvyklé schůzce směřující opět na zahradu na Žlutém kopci za účelem nakrmení králíků pravil:“ „Kdybych se měl podruhé narodit, chtěl bych být králíkem u tvých rodičů!“

A nyní tedy slíbený recept na králíka na víně dle Jarky Pavlasové, manželky kamaráda vinaře ze Želešic.

Králíka naporcujeme, porce nasolíme a silně potřeme plnotučnou hořčicí. Opečeme na olivovém oleji ze všech stran. Přidáme 20 dkg na kostičky nakrájené anglické slaniny a opékáme. Poté přidáme velkou cibuli nakrájenou na kostičky, posypeme tymiánem, přidáme 4-5 bobkových listů, zalijeme 2 dl bílého vína a upečeme doměkka. Porce králíka vydáme. V sladké smetaně rozmícháme trochu mouky a zavaříme do šťávy z masa. Králíka vložíme zpět.

Příloha: opékané brambory, krokety, rýže.

Dobrou chuť přeje Hana Dostálová

*

Slovácký krúžek v Brně

Závěrem lidová pranostika

**„ Do svatého Jiří tráva neroste, kdyby ji kleštěmi tahal,
po svatém Jiří roste, třeba ji palicí zatloukal.“**

Na tomto čísle se podílela redakční rada ve složení:

*PhDr. Jitka Brešová, CSc., MUDr. Hana Dostálová,
Ing. Miroslav Dostál, Ing. Zdeněk Fajbus, Andrea Gabrielová,
Jana Hůsková, prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D., Zdena Kristová,
doc. PhDr. Václav Štěpánek, Ph.D.* a autoři příspěvků a fotografií.
Redakce si vyhrazuje právo redakčních úprav zveřejňovaných
příspěvků.

Redakční uzávěrka příštího čísla je 31.října 2019

Příspěvky a fotografie zasílejte na adresu: dostal.mirda@seznam.cz

Krúžkozor vydává Slovácký krúžek v Brně za finanční podpory statu-
tárního města Brna.

Vychází 2-3x ročně nákladem 100 kusů.

Je též publikován na www.kruzek.cz.

Grafické zpracování a sazba: *Mirek Dostál*

Jazyková korekce: *Jitka Brešová, Hana Dostálová*

Distribuce a redakční práce: *Hana Dostálová*

Kresba obálky: *Jaroslav Homola,*

Fotografie na obálce: *Pavel D'Ambros,*

Jiřina Lacinová

Kresby lidových motivů: *Zdena Kristová*

B | R | N | O

